

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Analýza oddlužení fyzických osob a jeho ekonomické důsledky
Analysis of Debt Relief for Individuals and its Economic Consequences

Student: Bc. Michaela Tomášková
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: Bc. Michaela Tomášková
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: Analýza oddlužení fyzických osob a jeho ekonomické důsledky
Analysis of Debt Relief for Individuals and its Economic Consequences

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní úprava podmínek oddlužení
  3. Ekonomické důsledky oddlužení
  4. Analýza vybraného vzorku dlužníků
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.
GOODE, Roy. *Principles of Corporate Insolvency Law*. 4th ed. London: Sweet & Maxwell, 2011. 673 p. ISBN 978-0-414-04787-7.
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 26.4.2019

Michaela Tomášková

Bc. Michaela Tomášková

Obsah

1 Úvod	6
2 Právní úprava podmínek oddlužení	8
2.1 Insolvenční zákon	8
2.2 Úpadek	12
2.3 Insolvenční řízení	13
2.4 Insolvenční soud	14
2.4.1 Příslušnost insolvenčního soudu	14
2.5 Insolvenční správce	15
2.5.1 Nepodjatost insolvenčního správce	16
2.5.2 Zvláštní insolvenční správce	16
2.5.3 Povinnosti insolvenčního správce	16
2.5.4 Seznam insolvenčních správců	17
2.5.5 Odměna insolvenčního správce	17
2.6 Insolvenční rejstřík	20
2.7 Věřitelé	21
2.7.1 Schůze věřitelů	22
2.8 Pohledávky	22
2.8.1 Dělení pohledávek	22
2.8.2 Přihlášení pohledávky	23
2.8.2.1 Náležitosti přihlášky pohledávky	24
2.9 Insolvenční návrh	24
2.9.1 Náležitosti insolvenčního návrhu	24
2.10 Konkurz a nepatrný konkurz	25
2.10.1 Zpeněžení majetkové podstaty	27

2.10.2 Nepatrný konkurz	27
2.10.3 Povinnosti insolvenčního správce při konkurzu	28
2.10.4 Konečná zpráva	29
2.11 Oddlužení	31
2.11.1 Způsoby oddlužení	31
2.11.2 Zpeněžení majetkové podstaty	31
2.11.2.1 Nepostižitelný majetek	32
2.11.3 Oddlužení splátkovým kalendářem	33
2.11.4 Kombinace	33
2.11.5 Oddlužení a exekuční řízení	34
2.11.6 Povinnosti dlužníka během oddlužení	34
3 Ekonomické důsledky oddlužení	37
3.1 Schválení oddlužení	37
3.2 Splnění oddlužení	39
3.2.1 Zrušení schváleného oddlužení	39
3.3 Příjmy dlužníka	40
3.4 Osvobození dlužníka od jeho dluhů	42
3.5 Předpoklady vyhnutí se úpadku	43
4 Analýza vybraného vzorku dlužníků	45
4.1 Věk	46
4.2 Pohlaví	47
4.3 Rodinný stav	47
4.4 Děti	48
4.5 Výše majetku	49
4.6 Způsob oddlužení	50
4.7 Průměrný příjem dlužníků	50

4.8 Dar	51
4.9 Průměrný příjem dlužníka celkem	52
4.10 Výše přihlášených pohledávek od nezajištěných věřitelů	53
4.11 Výše přihlášených pohledávek od zajištěných věřitelů	55
4.12 Celková výše přihlášených pohledávek	56
4.13 Míra uspokojení přihlášených věřitelů	57
4.14 Doba trvání oddlužení.....	58
4.15 Počet přihlášených věřitelů do insolvenčního řízení	59
4.16 Průměrná částka k výplatě dlužníkovi	60
4.17 Průměrná částka zabavena dlužníkovi určená k přerozdělení	60
4.18 Shrnutí.....	61
4.19 Novela	63
5 Závěr.....	64
Seznam použité literatury	66
Seznam zkratk	69
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

V dnešní době je stále populárnější nakupovat například vybavení domácnosti na splátky, nebo si půjčit menší obnos peněz na nový telefon. Ne každému však dojdou důsledky, které taková půjčka může mít. Všude kolem jsou reklamy na rychlé půjčky, které se dají sjednat přes internet z pohodlí domova a jejich podmínky jsou pro laika až příliš pozitivní. Zdá se to být jednoduché a přímé, že málokdo pak věnuje pozornost podmínkám napsaným malým písmem na konci smlouvy. Nepřečtení tohoto zdánlivě nedůležitého textu může být pro žadatele půjčky likvidační. Často se právě tam píše celková výše RPSN, tedy roční procentní sazba nákladů, a RPSN se může výrazně lišit od úroku. Není však pravidlem, že dlužník se do úpadku dostane svou vlastní nerozvážností. V oddlužení se nachází i spousta lidí, kteří měli slušný plat, ze kterého si mohli dovolit platit hypotéku či leasing na auto. Nešťastnou náhodou však může člověk ztratit práci nebo z důvodu úrazu či nemoci nemůže nadále vykonávat stejně placenou práci. Jeho příjmy se výrazně zmenší a již nebude schopen dostát svým závazkům.

Insolvenční zákon nabízí pomoc dlužníkům, kterým jejich dluhy přerostly přes hlavu a jejich splácení se pro ně stává nemožné. Nabízí ozdravení dlužnickovy finanční situace a sanační řešení úpadku. Způsobů, jak úpadek řešit je hned několik, rozdělují se podle toho, zda jsou určeny pro fyzickou nebo právnickou osobu. Především pro fyzické podnikající osoby, a především pro právnické osoby je určen konkurz, kdy je majetek dlužníka rozprodán, aby došlo alespoň k částečnému uspokojení závazků. Pro čistě právnické osoby je určena reorganizace, která vede k ozdravení alespoň části dlužníkovy podniku. Pro nepodnikající fyzické osoby je nejčastějším způsobem řešení úpadku oddlužení. Oddlužení se provádí hned dvěma způsoby, oddlužení plněním splátkového kalendáře a oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Právě oddlužením nepodnikajících fyzických osob se zabývá tato diplomová práce.

Cílem diplomové práce je analýza oddlužení vybraného vzorku dlužníků, poukázat na ekonomické důsledky oddlužení pro dlužníka, specifikovat jednotlivé pojmy spojené s insolvenčním řízením a komparovat stávající právní úpravu oddlužení s novelou insolvenčního zákona.

V první kapitole je řešen právní rámec způsobů řešení úpadku. Je zde zmíněna i novela insolvenčního zákona, která bude platná od 1.6.2019. Popsány jsou zejména rozdíly mezi stávající úpravou a novelou. Definovány jsou pojmy spojené s úpadkem a řešením úpadku dlužníka, osoby zúčastněné insolvenčního řízení a také způsob, jak požádat o oddlužení. Dále

jsou zde popsány znaky konkurzu a oddlužení. Specifikovány jsou jednotlivé způsoby oddlužení, jejich provedení a také povinnosti dlužníka během konkurzu či oddlužení.

Druhá kapitola se zabývá splněním oddlužení a prominutím zbývajících dluhů dlužníka. Zabývá se také příjmy dlužníka, které mohou být v insolvenčním řízení postihnuty a výpočtem nezabavitelné částky, která při oddlužení plněním splátkového kalendáře dlužníkovi zůstane.

Praktická kapitola se zabývá analýzou vybraného vzorku 60 dlužníků, kteří byli náhodně vybráni dle sídla nebo pobočky jejich insolvenčního správce. Zjištěný průměrný příjem dlužníků byl upraven na nezabavitelnou částku, která dlužníkům při oddlužení zůstane a porovnána s výdaji, které dlužník musí ze svého rozpočtu vynaložit.

Závěr diplomové práce je věnován celkovému shrnutí oddlužení. V diplomové práci jsou použity metody analýzy, popisu a komparace.

2 Právní úprava podmínek oddlužení

2.1 Insolvenční zákon

Jako všechny zákony i insolvenční zákon, celým názvem *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení*, prošel celou řadou úprav. V platnost vešel 1.1.2008 kdy nahradil zákon č. 328/1991 Sb. Zákon o konkursu a vyrovnání, který byl platný od 16.8.1991, účinný od 1.10.1991. Tento zákon, jak je již z názvu zřejmé, se zaměřoval hlavně na konkurz. Bylo v něm popsáno, jakým způsobem se konkurz provádí, jakou podobu má návrh na konkurz. Také popisoval základní pojmy jako je úpadek fyzické osoby, úpadek podnikatele apod. Význam těchto pojmů se příliš nelišil od toho, jak jsou vysvětlovány dnes, i když původní pojmy nebyly specifikovány do takových detailů. Například § 3 aktuálního insolvenčního zákona, který definuje situaci, kdy se dlužník dostane do úpadku, byla v původním zákoně č. 328/1991 Sb. definována jako „*Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.*“ [§ 1 odstavec 2 zákona č. 328/1991 Sb. zákona o konkursu a vyrovnání]. Tento zákon pro jeho strohý obsah, který brzy zcela nepostačoval stále více rozšířenějšímu konzumnímu způsobu života, musel být nahrazen za nový. Tak 9.5.2006 vešel v platnost nový zákon – zákon č. 182/2006 Sb. insolvenční zákon. Tento zákon vešel v účinnost 1.1.2008 a ve svých pozdějších úpravách je platný až dodnes. Nalezneme v něm 434 paragrafů rozdělených do čtyř částí. Část první a část čtvrtá jsou obecné části, zaměřené na společná ustanovení platná pro jednotlivé způsoby řešení úpadku. Je to hlavně z toho důvodu, že ať už je úpadek řešen kterýmkoliv způsobem, vždy mu předchází společná část, a moment, kdy je rozhodnuto o úpadku a je zahájeno insolvenční řízení. Tyto společné obecné části jsou rozsáhlé zejména z toho důvodu, aby podmínky insolvenčního řízení byly pro všechny stejné, transparentní a zajistily jeho jednotný výklad. [4]

V první obecné části jsou vymezeny základní pojmy, týkající se insolvenčního řízení jako je definice úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka, je zde popsáno vymezení postavení věřitelů a uplatňování jejich pohledávek, nakládání s majetkovou podstatou, ale také určení jednotlivých způsobů řešení úpadku. Druhá část se zabývá podrobnějšími úpravami jednotlivých způsobů řešení úpadku, tedy konkurzem, reorganizací, oddlužením a řešením úpadku finančních institucí. V třetí části jsou pak definovány služby, týkající se insolvenčního řízení, jako je sepis insolvenčního návrhu, porada s klientem apod. Také upravuje podmínky, podle kterých mohou osoby získat oprávnění pro poskytování služeb v této oblasti, dohled nad

těmito osobami a také způsob sankcionování v případě jejich pochybení. Čtvrtá část obsahuje úpravy týkající se insolvenčního rejstříku.¹

Následující tabulka přesně popisuje obsah jednotlivých částí insolvenčního zákona.

Zákon 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (INSOLVENČNÍ ZÁKON)					
OBEČNÁ ČÁST		ZPŮSOBY ŘEŠENÍ ÚPADKU		AKREDITACE PRO POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB V OBLASTI ODDLUŽENÍ	
Základní ustanovení	§ 1–8	Konkurs	§ 244–315	Akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení	§ 418a–418h
Procesní subjekty	§ 10–70	Reorganizace	§ 316–364	Dohled	§ 418i–418l
Ustanovení o insolvenčním řízení	§ 71–96	Zvláštní ustanovení o vyloučení účinků zákona	§ 365–366	SPOLEČNÁ USTANOVENÍ	
Projednání úpadku a rozhodnutí o něm	§ 97–164	Úpadek finančních institucí	§ 367–388	Insolvenční rejstřík	§ 419–425
Věřitelé a uplatňování pohledávek	§ 165–204	Oddlužení	§ 389–418	Vztah ke státům Evropské unie	§ 426–430a
Majetková podstata	§ 205–230			Formulář	§ 430b
Neplatnost a neúčinnost právních úkonů	§ 231–243			Závěrečná ustanovení	§ 431–434

Tabulka č. 1: Obsah rozvržení insolvenčního zákona, Hásová, J., Moravec, T., Insolvenční řízení, 2018.

Od počátku insolvenčního zákona platila základní podmínka pro oddlužení, a to taková, že dlužník musí při oddlužení plněním splátkového kalendáře uspokojit minimálně 30 % všech svých nezajištěných dluhů, maximálně do 5 let. Každý paragraf se rozvíjel a byl doplňován o pojmy, které usnadňovaly uživatelům tohoto zákona práci s ním. Také se možnost řešení svého úpadku otevírala stále více lidem. Asi nejrazantnější novela má začít platit v polovině

¹ Hásová, J. Moravec, T. Insolvenční řízení. Vydání druhé, Praha: C. H. Beck, 2018,

tohoto roku, a má nabídnout více možností oddlužení, umožnit rychlejší oddlužení a také jej udělat dostupnější více lidem.

Novela, účinná od 1.6.2019 nabízí novou podmínku určující splnění oddlužení. Současná úprava insolvenčního zákona nabízí tři verze oddlužení, a to oddlužení splátkovým kalendářem, oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nebo kombinaci těchto dvou způsobů. Nově bude možné plnit oddlužení buď zpeněžením majetkové podstaty nebo splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. Začne tedy platit, že dlužník bude povinen nabídnout svůj majetek ke zpeněžení a tím podpořit uspokojení věřitelů.

K současné podmínce, kdy při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty musí dlužník uspokojit alespoň 30 % svých nezajištěných pohledávek během 5 let, přibude další, a to taková, že oddlužení dlužníka plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty bude splněno i v případě, kdy za dobu tří let byl schopen uspokojit alespoň 60 % svých nezajištěných věřitelů. Novela měla nabídnout i oddlužení splátkovým kalendářem, kdy by doba oddlužení byla prodloužena na dobu 7 let při uchování podmínky uspokojení minimálně 30 % všech svých nezajištěných pohledávek. Úprava by měla za důsledek to, že by oddlužení bylo přístupnější většímu množství dlužníků, avšak v této podobě novela schválená nebyla.

Další z mnoha změn, které tato novela přináší je, že dlužník již nemusí při podání návrhu na povolení oddlužení dokazovat své příjmy tři roky zpětně, ale již stačí, když své příjmy potvrdí pouze jeden rok zpětně. Také dlužník nově nebude muset dokazovat své budoucí příjmy 5 let dopředu ale opět pouze na jeden rok. Vítanou úpravou pro všechny osoby oprávněné sepsat insolvenční návrh je, že k návrhu na povolení oddlužení se již nebude muset přidávat seznam závazků, který je v praxi někdy až nemožné sestavit. Dlužník bude muset pouze prokázat, že se nachází v úpadku tak, jak je definováno v § 3 zákona č. 182/2007 Sb., insolvenčního zákona. To znamená, že dlužník již nebude muset zjišťovat, kde všude dlužní a na které z jeho dluhů je uvalena exekuce, ale stačí, když dokáže, že má dva a více závazků, které není schopen splácet.

Zajímavou podmínkou, kterou tato novela přináší a bude obsažena v § 398 insolvenčního zákona je, že *„Je-li způsobem oddlužení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce za účelem předcházení budoucímu úpadku uložit dlužníku povinnost využít v rozsahu výše 100 hodin služby odborného sociálního poradenství poskytované registrovaným poskytovatelem*

sociálních služeb“. V praxi to znamená, že dlužník bude muset během svého oddlužení docházet na speciální „kurzy finanční gramotnosti“, na kterých dlužník bude poučen o tom, jak se má vyhnout dalším dluhům, které nebude schopen splácet a vyvarovat se tedy dalšímu oddlužení.

Při zpracování této novely její tvůrci mysleli i na to, že mezi dlužníky je stále více těch, kteří jsou v důchodovém věku a nachází se v exekuci, a to až z důvodu, že si potřebovali půjčit peníze na zdravotní výlohy nebo na uspokojení svých základních životních potřeb. Ze starobního důchodu pak nejsou schopni dluh spolu s narůstajícími úroky a penále z prodlení splácet a dostanou se do bezvýchodné situace, kdy jedinou záchranou pro ně může být právě oddlužení. V nově vzniklém odstavci 4 § 412a stojí, že *vznikl-li dlužníku nárok na starobní důchod před schválením oddlužení a tento nárok trval celou po celou dobu schváleného oddlužení (...) je oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty splněno, jestliže nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení*. Stejná podmínka platí i pro držitele invalidního důchodu druhého a třetího stupně.

Paragraf 412b nově nabízí možnost přerušení oddlužení plněním splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty, a to ze závažných důvodů na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce na dobu maximálně jednoho roku. Takové přerušení oddlužení pak insolvenční soud může schválit pouze jednou za celou dobu oddlužení. Doba přerušení se nepočítá do doby, kdy je oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty plněno. Další úpravou doby plnění oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je jeho prodloužení. Insolvenční soud může schválit prodloužení oddlužení až o 6 měsíců od okamžiku, který je důležitý pro posouzení, zda dlužník splnil podmínky pro schválení oddlužení podle § 412a. Oddlužení může být prodlouženo pouze jednou.

Proces insolvenčního řízení se neřídí pouze insolvenčním zákonem. Existuje spousta zákonů a vyhlášek, které podporují insolvenční zákon. Například se jedná o zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, vyhláška č. 313/2007 Sb. o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách nutných výdajů, vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronického podání v insolvenčním řízení apod. Neméně důležitým zákonem, který provádí insolvenční zákon je zákon č. 99/1965 Sb., občanský soudní řád, a to z toho důvodu, že insolvenční řízení a incidenční spory jsou brány za soudní řízení, tudíž jsou v přiměřené míře podřízeny i tomuto zákonu. V občanském soudním řádu insolvenční zákon nachází oporu i co se exekucí a výkonu rozhodnutí týče. Jakousi pomocnou berličkou mohou pro insolvenční

zákon být i zákony o obchodních korporacích a nový občanský zákoník, které znamenají jakési základy, o kterýá se pak insolvenční zákon opírá.²

2.2 Úpadek

Do úpadku se dlužník dostane, podle § 3 odstavec 1 zákona o úpadku a způsobu jeho řešení (dále jen insolvenční zákon), pokud má více věřitelů a jeho peněžité závazky jsou po splatnosti delší dobu než 30 dnů a tyto závazky není schopen plnit, přičemž všechny z výše uvedených podmínek musí platit současně. To, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, podle § 3 odstavec 2 insolvenčního zákona, znamená, že dlužník přestal splácet podstatnou část svých peněžitých závazků anebo tyto závazky neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti anebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí anebo nesplnil povinnost předložit seznamy, které mu uložil insolvenční soud jako seznam svého majetku spolu se svými pohledávkami a dlužníky, seznam svých závazků a věřitelů, seznam svých zaměstnanců a listiny, které prokazují úpadek dlužníka (tzn. exekuční příkazy, smlouvy o úvěru apod.). Zde platí, že všechny uvedené podmínky nemusí platit současně, ale stačí, když dlužník splňuje pouze jednu podmínku.

Dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže disponuje finančními prostředky nižšími, než je jedna desetina jeho splatných peněžitých závazků, tzv. mezera krytí, nebo pokud výhled vývoje likvidity naznačuje, že mezera krytí klesne v období, na které se výhled likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Mezerou krytí se myslí rozdíl mezi výší jeho splatných závazků a výší jeho disponibilních prostředků. [§ 3 odstavec 3 insolvenčního zákona]

U dlužníka, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou, která je podnikatelem, se o úpadek jedná v případě, je-li *předlužen*. o předlužení se podle § 3 odstavec 4 insolvenčního zákona jedná tehdy, *má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku*. Společnost se nachází v platební neschopnosti, pokud není schopna platit své dluhy. Nejedná se však o jedinou podmínku, podle které se dá úpadek společnosti identifikovat. U společnosti je proto dobré provést několik testů (především pečlivý test přehledu o peněžních tocích), které ověří, že se společnost nachází v platební neschopnosti. [2]

---

² Hášová, J. Moravec, T. Insolvenční řízení. Vydání druhé, Praha: C. H. Beck, 2018

Pokud se u dlužníka dá, vzhledem ke všem okolnostem, předpokládat, že nebude schopen včas a řádně splnit podstatnou část svých peněžitých závazků, u takového dlužníka se jedná o hrozící úpadek.³

Úpadek se dá, podle § 4 odstavec 1 insolvenčního zákona, řešit čtyřmi způsoby:

- a) konkursem,
- b) reorganizací,
- c) oddlužením,
- d) zvláštními způsoby řešení úpadku, stanovené zákonem č. 182/2006, insolvenčním zákonem, pro určité subjekty nebo pro určité případy.

2.3 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení musí být, podle § 5 insolvenčního zákona, vedeno takovým způsobem, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedobrovolně zvýhodněn a došlo k rychlému, hospodárnému a co možná nejvyššímu uspokojení věřitelů. Všichni věřitelé, kteří mají podle insolvenčního zákona stejné nebo alespoň podobné postavení, mají v insolvenčním řízení stejné možnosti. Těmto věřitelům nelze práva nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nijak omezit, pokud to insolvenční zákon nestanoví jinak. Pro věřitelé platí i povinnost, zdržet se jednání, které by vedlo k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení.⁴

Procesními subjekty insolvenčního řízení, podle § 9 insolvenčního zákona, jsou:

- a) insolvenční soud,
- b) dlužník,
- c) věřitelé uplatňující svá práva vůči dlužníku,
- d) insolvenční správce,
- e) státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu,
- f) likvidátor dlužníka.

---

³ § 3 ods. 5 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

⁴ § 5 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

2.4 Insolvenční soud

Insolvenční soud, podle § 10 insolvenčního zákona, vydává rozhodnutí, jejichž vydání zákon ukládá nebo předpokládá. Dále je také jeho funkcí průběžný dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů, tedy dlužníkem, věřiteli, insolvenčního správce či ostatních správců a likvidátora dlužníka. (dále jen dohlédací činnost). Při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud, podle § 11 insolvenčního zákona, rozhoduje o záležitostech týkajících se průběhu insolvenčního řízení a jsou-li potřeba, činí opatření k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti, týkající se jednotlivých subjektů insolvenčního řízení. Forma soudního rozhodnutí, které vydává insolvenční soud v rámci rozhodovací činnosti je usnesením. Rozhoduje o hlasovacím právu věřitelů nezajištěných pohledávek, o rozhodnutí o moratoriu, rozhodnutí o úpadku a o způsobech jeho řešení.

Insolvenční soud může od insolvenčního správce vyžadovat zprávy a vysvětlení o jeho postupu v průběhu insolvenčního řízení. Může insolvenčnímu správci uložit povinnost, aby si vyžádal stanovisko věřitelského výboru k určitým otázkám.⁵

Paragraf 12 odstavec 1 insolvenčního zákona říká, že *v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech jedná a rozhoduje v prvním stupni jediný soudce, tzv. samosoudce.*

2.4.1 Příslušnost insolvenčního soudu

Pro soudní řízení v rámci insolvenčního řízení, řízení o incidenčních sporech či jiných, je místní příslušnost soudu určena bydlištěm dlužníka, jde-li o právnickou osobu, pak se místní příslušnost určuje podle jeho sídla. Místně příslušným soudem pak bude krajský soud. V České republice to jsou krajské soudy v Praze pro Středočeský kraj, v Českých Budějovicích, v Brně, v Ostravě, v Ústí nad Labem, v Plzni a v Hradci Králové. V hlavním městě pak tuto funkci vykonávají Městský soud. V insolvenčním řízení mohou rozhodovat i pobočky příslušných krajských soudů, ale jen za předpokladu, že insolvenční řízení budou mít na rozvrhu práce.

---

⁵ § 11 odstavec 2 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

2.5 Insolvenční správce

Insolvenční správci jsou vybíráni ze seznamu správců ministerstva spravedlnosti. Jeho podobu, členění a podmínky zápisu do něj upravuje zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, jakožto i vznik práva vykonávat činnost insolvenčního správce.⁶

Podle § 6 zákona o insolvenčních správcích povolení stát se insolvenčním správcem vydá Ministerstvo spravedlnosti fyzické osobě, která:

- a) je plně způsobilá k právním úkonům;
- b) získala na vysoké škole v členském státě vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu;
- c) vykonala zkoušku insolvenčního správce;
- d) je bezúhonná;
- e) vykonávala po dobu 3 let praxi v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce, zejména v oblasti ekonomie, daňového poradenství účetnictví, auditu nebo řízení podniku;
- f) uzavřela na svůj náklad smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce;
- g) má personální a materiální vybavení potřebné pro výkon funkce insolvenčního správce.

Toto povolení je vydáváno s platností pěti let ode dne právní moci vydání tohoto povolení. Po doložení zaplacení správního poplatku se toto povolení prodlužuje na dalších pět let. [14]

Insolvenčním správcem nemusí být jen fyzická osoba, která vlastní oprávnění k výkonu činnosti insolvenčního správce, ale také veřejná obchodní společnost či zahraniční společnost. Je-li insolvenčním správcem v insolvenčním řízení dlužníka ustanovena právě veřejná obchodní společnost, insolvenční soud musí být pak z její strany informován, kdo ze společníků bude jejím jménem vykonávat funkci insolvenčního správce dlužníka. Insolvenční správce musí být insolvenčním soudem ustanoven nejpozději v rozhodnutí o úpadku. Jestli insolvenční soud ustanoví insolvenčního správce před vydáním rozhodnutí o úpadku, bude se jednat o předběžného insolvenčního správce. Ustanovení předběžného insolvenčního správce je součástí rozhodnutí o předběžném opatření, které vydá insolvenční soud podle § 112

---

⁶ § 21 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

insolvenčního zákona. Neplní-li insolvenční správce s řádnou péčí své povinnosti, které mu uložil insolvenční soud nebo insolvenční zákon, insolvenční soud ho zproští jeho funkce. Námitku na vykonávání funkce insolvenčního správce může podat věřitelský orgán nebo dlužník.

2.5.1 Nepodjatost insolvenčního správce

Insolvenční správce musí být nepodjatý k účastníkům insolvenčního řízení. V momentě, kdy se vyjeví důvody pro pochybování o nepodjatosti insolvenčního správce, musí být podle § 24 insolvenčního zákona odvolán ze své funkce. Ovšem nemusí být odvolán ze všech úkonů prováděných v rámci insolvenčního řízení. Prokáže-li se, že je v určitém poměru například s jedním z věřitelů, může být pro úkony spojené s tímto věřitelem zvolen oddělený insolvenční správce.

2.5.2 Zvláštní insolvenční správce

Někdy v rámci insolvenčního řízení nastanou situace, kdy insolvenční správce bude muset řešit zvláštní případy, ke kterým nemá například odbornou způsobilost. V takovém případě je soudem jmenován zvláštní insolvenční správce, jehož vztah k insolvenčnímu správci rovněž upravuje insolvenční soud.

2.5.3 Povinnosti insolvenčního správce

Insolvenční správce je povinen předkládat zprávu o průběhu insolvenčního řízení písemnou formou, a to alespoň jednou za tři měsíce. Ovšem může to být i častěji, pokud o to požádá některý z účastníků insolvenčního řízení.

Insolvenčnímu správci náleží mimo jiné povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, které mohou vzniknout během insolvenčního řízení v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce. Insolvenční správce totiž odpovídá za škodu, která vznikla dlužníkovi nebo věřitelům z důvodu, že při výkonu své funkce insolvenčního správce nedodržoval zákon. Minimální limit pojistného pro fyzické osoby je 1 000 000 Kč, u veřejně obchodní společnosti je tento minimální limit pak ve výši 1 000 000 Kč násobený počtem ohlášených společníků (vyhláška Ministerstva vnitra č. 314/2007 Sb.). Insolvenční správce zodpovídá i za škodu, kterou způsobil některý z jeho zaměstnanců, kteří mu pomáhají při

výkonu jeho funkce. Proto by bylo vhodné, aby se pojištění odpovědnosti za škodu vztahovalo i na ně.⁷

2.5.4 Seznam insolvenčních správců

Seznam insolvenčních správců se, podle zákona č. 312/2006 Sb., zákon o insolvenčních správcích, dělí na část obecnou a část zvláštní. Do obecné části se zapisují fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti, kterým vzniklo právo vykonávat činnost insolvenčního správce. Do zvláštní části se zapisují fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti, kterým právo vykonávat funkci insolvenčního zákona vzniklo na základě § 3 zákona o insolvenčních správcích. Obecná část se vede podle obvodů krajských soudů a zvláštní část se vede pro celé území České republiky.⁸

Do seznamu insolvenčních správců se podle § 18 zákona o insolvenčních správcích zapisuje:

- a) údaj, který identifikuje insolvenčního správce:
  - a. jde-li o fyzickou osobu, její jméno a příjmení, trvalý pobyt, datum narození, sídlo, identifikační číslo, údaj o dosažení vzdělání a údaj o absolvované praxi,
  - b. jde-li o veřejnou obchodní společnost nebo zahraniční společnost, její obchodní firma, sídlo, identifikační číslo, také jméno a příjmení a datum narození jejího ohlášeného společníka,
  - c. úřední hodiny,
  - d. odborné zaměření insolvenčního správce,
- b) údaj o vzniku práva vykonávat funkci insolvenčního správce,
- c) údaj o pozastavení práva vykonávat funkci insolvenčního správce,
- d) údaj o zániku práva vykonávat funkci insolvenčního správce,
- e) změny údajů zapsaných podle písmen a) až c). [14]

2.5.5 Odměna insolvenčního správce

Výše odměny náležící insolvenčnímu správci za oddlužení fyzické a právnické osoby se odvíjí od způsobu, jakým je řešen dlužníkův úpadek.

---

⁷ Hášová, J. Moravec, T. Insolvenční řízení. Vydání druhé, Praha: C. H. Beck, 2018

⁸ § 17 zákona č. 312/2006 Sb., zákona o insolvenčních správcích

Je-li dlužníkův úpadek řešen konkursem, odměna insolvenčnímu správci je určena podle § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen vyhláška o odměně insolvenčního správce), a to bez ohledu na to, jsou-li pohledávky věřitelů zajištěny či nikoliv. Paragraf 1 odstavec 2 tvrdí, že *odměna insolvenčního správce určená z výtěžku zpeněžení jednotlivých předmětů zajištění činí z částky určené k vydání věřitelům, jejichž pohledávka byla tímto předmětem zajištěna:*

<i>Od 0–1 mil. Kč</i>	<i>9 %</i>
<i>Od 1 mil Kč do 10 mil. Kč</i>	<i>90 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč</i>
<i>Od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč</i>	<i>450 000 Kč + 3 % z částky přesahující 10 mil. Kč</i>
<i>Od 50 mil. Kč do 500 mil Kč</i>	<i>1 650 000 Kč + 2 % z částky přesahující 50 mil. Kč</i>
<i>Od 500 mil. Kč</i>	<i>10 650 000 Kč + 1 % z částky přesahující 500 mil. Kč</i>

Tabulka č. 2: Vyčíslení odměny ze zpeněžení zajištěného majetku, vyhláška o odměně insolvenčního správce. [13]

Jsou-li do insolvenčního řízení přihlášení věřitelé s nezajištěnou pohledávkou, odměna je, podle § 1 odstavec 3 vyhlášky o odměně insolvenčního správce, *určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele činí při výtěžku*

<i>Od 0 do 500 tis. Kč</i>	<i>25 %</i>
<i>Od 500 tis. Kč do 1 mil. Kč</i>	<i>125 000 Kč + 20 % z částky přesahující 500 tis. Kč</i>
<i>Od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč</i>	<i>225 000 Kč + 15 % z částky přesahující 1 mil. Kč</i>
<i>Od 5 mil. Kč do 10 mil. Kč</i>	<i>825 000 Kč + 13 % z částky přesahující 5 mil. Kč</i>
<i>Od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč</i>	<i>1 475 000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč</i>
<i>Od 50 mil. Kč do 100 mil. Kč</i>	<i>5 475 000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč</i>
<i>Od 100 mil. Kč do 250 mil Kč</i>	<i>7 975 000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč</i>
<i>Od 250 mil. Kč</i>	<i>9 475 000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil Kč.</i>

Tabulka č. 3: Vyčíslení odměny z výtěžku ze zpeněžení majetku určeného k přerozdělení mezi nezajištěné věřitele, vyhláška o odměně insolvenčního správce. [13]

Nejmenší odměna insolvenčního správce, při způsobu řešení úpadku konkursem, je 45 000 Kč. Pokud při řešení úpadku konkursem nedojde ke zpeněžení, podle § 2a zákona o odměnách insolvenčního správce *odměna z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů nejméně 45 000 Kč.*

Je-li úpadek dlužníka řešen reorganizací a schůze věřitelů se souhlasem insolvenčního správce neschválí jinou výši odměny, insolvenčnímu správci náleží každý za započatý měsíc odměna určena následujícím způsobem:

- a) v prvním roce po rozhodnutí o povolení reorganizace dvanáctinásobek průměrného obratu za jeden měsíc za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu, a
- b) v následujících letech, kdy bude probíhat reorganizace, odměna ve výši dvanáctinásobku průměrného obratu za jeden měsíc za účetní období předchozího roku trvání reorganizace při obratu:

Od 0 do 100 mil. Kč	33 000 Kč
Od 100 mil. Kč do 250 mil. Kč	83 000 Kč
Od 250 mil. Kč do 500 mil. Kč	166 000 Kč
Od 500 mil. Kč do 750 mil. Kč	249 000 Kč
Od 750 mil. Kč do 1 mld. Kč	332 000 Kč
Nad 1 mld. Kč	415 000 Kč

Tabulka č. 4: odměna insolvenčního správce při reorganizaci, vyhláška o odměně insolvenčního správce. [13]

Insolvenčnímu správci nenáleží pouze odměna, která je uvedena výše. Pokud se úpadek dlužníka řeší reorganizací nebo konkursem, přísluší insolvenčnímu správci, podle § 2a vyhlášky o odměnách insolvenčního správce, odměna za každou přezkoumanou přihlášku pohledávek věřitelů, a to v částce 1 000 Kč, nejvýše však 1 000 000 Kč za všechny přezkoumané přihlášky pohledávek.

Řeší-li dlužník svůj úpadek oddlužením, odměna insolvenčního správce se odvíjí od toho, jakým způsobem je oddlužení provedeno. Pokud dojde ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, výše odměny insolvenčního správce se určuje podle tabulky podle § 1 odstavec 2 vyhlášky o odměně insolvenčního správce (viz. tabulka č. 1). V případě, kdy oddlužení dlužník řeší splátkovým kalendářem, odměna ve výši 750 Kč (1 125 Kč v případě společného oddlužení manželů) insolvenčnímu správci přísluší za každý měsíc, kdy probíhá oddlužení, a to od rozhodnutí o povolení oddlužení až do skončení plnění splátkového kalendáře. Dále se pak oddlužení může plnit kombinací těchto dvou řešení, kdy dojde ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a dále se oddlužení bude plnit podle splátkového kalendáře. i tehdy přísluší insolvenčnímu správci odměna ve výši 750 Kč (1 125 Kč v případě společného oddlužení

manželů) a k tomu odměna ze zpeněžení majetkové podstaty určené podle § 1 odstavec 2 vyhlášky o odměně insolvenčnímu správci (viz. tabulka č. 1).⁹

V insolvenčním řízení může figurovat i více insolvenčních správců. Jejich odměna je pak podíl na insolvenční odměně, který odpovídá hlavně délce doby, rozsahu a náročnosti výkonu funkce insolvenčního správce.¹⁰

Kromě odměny náleží insolvenčnímu správci i náhrada hotových výdajů. To upravuje § 7 vyhlášky o odměně insolvenčnímu správci. Například poštovné a telekomunikační poplatky, náklady na opisy a fotokopie, ty se hradí v prokazatelné výši, nejvýše však do 5 % odměny insolvenčního správce. Všechny ostatní náhrady se hradí v prokazatelné výši.

2.6 Insolvenční rejstřík

Insolvenční rejstřík je veřejně dostupná databáze, která je volně dostupná na internetu. Jeho správu má na starost Ministerstvo spravedlnosti. V insolvenční rejstříku se nachází seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. Informace v něm jsou volně dostupné, až na pár výjimek, které upravuje insolvenční zákon ve své čtvrté části. Fyzická osoba může, podle § 422 insolvenčního zákona, podat příslušný návrh a insolvenční soud může rozhodnout, že některé informace o fyzické osobě mohou být pro veřejnost skryté. To se však netýká jména a příjmení, protože tyto informace musí být veřejně přístupné vždy.

Údaje, které se do insolvenčního rejstříku zapisují, jsou:

- a) u dlužníka, který je fyzickou osobou jeho jméno, příjmení, bydliště, rodné číslo, datum narození; pokud se jedná o fyzickou osobu, která má podle zvláštního právního předpisu sídlo, zapisuje se i jeho sídlo,
- b) u dlužníka, který je fyzickou podnikající osobou jeho jméno, příjmení, firmu, bydliště a sídlo (pokud se liší od bydliště), rodné číslo, datum narození a identifikační číslo,
- c) pokud je dlužníkem právnická osoba, do insolvenčního rejstříku se zapisuje jeho obchodní firma, identifikační číslo a sídlo,

---

⁹ § 3 body a), b) a c) vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

¹⁰ § 6 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

- d) po ustanovení insolvenčního správce insolvenční soud neprodleně zapíše tento údaj do insolvenčního rejstříku. U insolvenčního správce, který je fyzickou osobou, se do seznamu dlužníku zapíše jméno, příjmení, sídlo, rodné číslo. Pokud je insolvenční správce právnickou osobou, zapisuje se do insolvenčního rejstříku jeho obchodní firma, sídlo a identifikační číslo. [8]

Údaje, které jsou uvedeny v bodech a) – c), musí být do insolvenčního rejstříku zapsány neprodleně ve chvíli, kdy vznikly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.¹¹

Dlužník může být z veřejného insolvenčního rejstříku vyškrtnut, pokud již uplynulo 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku. Tím bylo insolvenční řízení ukončeno a proběhlo oddlužení dlužníka, tzn. že za dobu 5 let uspokojil alespoň 30 % všech závazků vůči všem věřitelům. Dlužník, který je zapsán v insolvenčním rejstříku, může být z něj vyškrtnut, pokud jeho insolvenční řízení skončilo jinak než oddlužením, jako například, podle § 142 insolvenčního zákona, bylo insolvenční řízení zastaveno pro nedostatek podmínek insolvenčního řízení a nelze jej odstranit nebo se jej odstranit nepodařilo, a to tak, že podá žádost na vyškrtnutí insolvenčnímu soudu, který informace zpřístupní do 15 dnů od podání žádosti dlužníka. Dlužník však nemůže požádat o vyškrtnutí dříve než za tři měsíce od nabytí právní moci rozhodnutí.¹²

2.7 Věřitelé

Účastníky insolvenčního řízení jsou i věřitelé, kteří řádně přihlásili své přihlášky do insolvenčního řízení. Věřitelem se osoba stává ve chvíli, kdy druhé osobě nebo osobám půjčí určitý obnos nebo věc, ale také v případě, kdy této osobě vznikla dlužníkem škoda a tím i nárok na odškodné. Věřitelé dělíme na zajištěné věřitele, jejichž pohledávka je zajištěna dlužníkovým majetkem, a tudíž je tato pohledávka uspokojena zpeněžením předmětného majetku. Druhou skupinou jsou nezajištění věřitelé. V insolvenčním řízení si jsou věřitelé rovni. Žádný z věřitelů nesmí být zvýhodněn, ať už dlužníkem nebo insolvenčním správcem. Zvýhodnění některého z věřitelů dlužníkem může pro toho dlužníka znamenat ukončení insolvenčního řízení, insolvenční správce může být odvolán. [7]

---

¹¹ § 420 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

¹² § 425 odstavec 1 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

2.7.1 Schůze věřitelů

Schůze věřitelů je vrcholný orgán věřitelů, je svolána insolvenčním soudem buď z vlastní iniciativy nebo na pokyn insolvenčního správce, věřitelského výboru nebo alespoň dvou věřitelů, jejichž součet přihlášených pohledávek dosahuje výše alespoň jedné desetiny všech přihlášených pohledávek. Schůze věřitelů se může zúčastnit přihlášený věřitel, dlužník, insolvenční správce. Schůze věřitelů volí věřitelský výbor, který za věřitele v insolvenčním řízení jedná. Mohou odvolat insolvenčního správce, mohou i rozhodovat a přijímat rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. [7]

2.8 Pohledávky

Věřitelé, kteří mají vůči dlužníkovi nějaké pohledávky, přihlašují tyto pohledávky do insolvenčního řízení a doufají, že alespoň nějaká část jejich peněz se jim vrátí. Plnění přihlášených pohledávek probíhá v insolvenčním řízení pomocí rozvrhu při řešení úpadku v konkurzu, plnění reorganizačního plánu při řešení úpadku reorganizací a plněním při řešení úpadku oddlužením. Kromě toho, lze pohledávky také plnit zpeněžením majetkové podstaty, ale to je možné pouze u pohledávek, u kterých to povoluje insolvenční zákon.¹³

Při uspokojování pohledávek se postupuje následovně: z pohledávky je nejdříve splacena jistina, poté dojde se splacení úroků týkajících se jistiny, dále se splatí úroky z prodlení a v poslední řadě dojde ke splacení nákladů spojených s uplatněním pohledávky.¹⁴

2.8.1 Dělení pohledávek

Pohledávky mohou být zajištěné i nezajištěné. Zajištěná pohledávka je taková, která je zajištěná určitým dlužníkovým majetkem, nejčastěji nemovitým majetkem, který je však součástí majetkové podstaty dlužníka. Pohledávka může být zajištěna například zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti a podobně. Prakticky je takovou pohledávkou například hypotéka, která je zajištěná rodinným domem. Zajištěné pohledávky se uplatňují zpeněžením majetkové podstaty, která se zajištěné pohledávky týká. Nezajištěná pohledávka naopak není zajištěna žádným majetkem. Například se jedná o spotřebitelský úvěr, který není vázán k žádné věci.

---

¹³ § 165 odstavec 1 i odstavec 3 zákona č. 182/2006 Sb. Insolvenčního zákona

¹⁴ § 165 odstavec 4 zákona č. 182/2006 Sb. Insolvenčního zákona

Dále pohledávky pro potřeby insolvenčního řízení rozdělujeme na pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Pohledávky za majetkovou podstatou jsou uspokojeny v plné výši kdykoliv po rozhodnutí o úpadku, pokud insolvenční zákon nestanoví jinak. U pohledávek za majetkovou podstatou se dále rozlišuje i to, zda takové pohledávky vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria anebo jestli pohledávky vznikly po rozhodnutí o úpadku. Za takové pohledávky jsou brány i náhrady nutných výdajů a odměna likvidátora, náhrada nutných výdajů a odměna předběžného insolvenčního správce, náhrada nutných výdajů a odměna členů věřitelského výboru a náhrada zálohy insolvenčního řízení.¹⁵

Mezi pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po rozhodnutí o úpadku se řadí daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, náhrada hotových výdajů a odměna likvidátora nebo znalce ustanoveného insolvenčním správcem, pohledávky věřitelů ze smluv vzniklých po zahájení insolvenčního řízení a další pohledávky uvedené v § 168 odstavec 2 insolvenčního zákona.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou se taktéž uspokojují v plné výši kdykoliv po rozhodnutí o úpadku. Mezi takové pohledávky, podle § 169 odstavec 1 insolvenčního zákona, patří například pohledávky účastníků penzijního připojištění, pohledávky věřitelů na výživném, pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví a další pohledávky, o kterých to tento zákon stanoví.

V neposlední řadě je také důležitá vykonatelnost pohledávky. Pohledávka je vykonatelná na základě vykonatelného titulu. Vykonatelným titulem může být například rozsudek soudu, platební rozkaz, směnečný platební rozkaz, notářský zápis a další.

2.8.2 Přihlášení pohledávky

Pohledávky přihlašují věřitelé u insolvenčního soudu. Přihlašují je od začátku insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty, která je stanovena v rozhodnutí o úpadku. Pokud věřitel zmešká tuto lhůtu a pohledávku přihlásí až po této době, taková pohledávka se v insolvenčním řízení neuspokojuje. Věřitelé přihlašují vykonatelné i nevykonatelné pohledávky, pohledávky za majetkovou podstatou i pohledávky postavené na roveň majetkové

---

¹⁵ § 168 odstavec 1 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

podstaty, a také vykonatelné pohledávky vycházející z exekučních řízení nebo z výkonu rozhodnutí.¹⁶

2.8.2.1 Náležitosti přihlášky pohledávky

Přihláška pohledávky, kromě náležitostí, které ji ukládá zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, musí mít i náležitosti, které ji ukládá insolvenční zákon. Pohledávka musí být vyčíslená v penězích, a to i taková pohledávka, která je nepeněžní. Dále přihláška pohledávky musí obsahovat okolnostní důvody vzniku pohledávky. Pokud se jedná o pohledávku zajištěnou, musí věřitel vznést své právo na její uspokojení zpeněžením zajištěné majetkové podstaty, označit pohledávku za zajištěnou a také uvést dobu, kdy zajištěná pohledávka vznikla. Pokud se jedná o pohledávku vykonatelnou, musí věřitel uvést vykonatelný titul, na jehož základě se pohledávka považuje za vykonatelnou. Za vykonatelný titul se považuje rozsudek soudu, který se vztahuje k povinnosti nebo postihuje majetek, rozhodčí nález, notářský zápis o vykonatelnosti, exekuční příkaz, platební rozkaz nebo výkaz nedoplatků na nemocenském pojištění nebo sociálním zabezpečení.

2.9 Insolvenční návrh

Zjistí-li dlužník, že se nachází v úpadku, neprodleně by měl na sebe podat insolvenční návrh. Jedná-li se o právnickou osobu nebo o podnikající fyzickou osobu je tato povinnost daná přímo zákonem (§ 98 insolvenčního zákona). Pokud se jedná o fyzickou osobu, která není podnikatelem, insolvenční návrh sám na sebe podat nemusí. Insolvenční návrh může podat odpovědná osoba za dlužníka. Podnět k tomu, jde-li o fyzickou osobu, která podniká, podává dlužník buď osobně nebo prostřednictvím zákonného zástupce. U právnické osoby má tuto povinnost statutární orgán nebo likvidátor, v případě, že se právnická osoba nachází v likvidaci.

2.9.1 Náležitosti insolvenčního návrhu

Podle § 103 odstavec 1 musí insolvenční návrh mimo jiné *obsahovat označení insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, popřípadě označení jejich zástupců. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm (sídlem) a v případě, že jde o podnikatele, též identifikačním číslem. Právnická osoba musí být označena obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem.* [8] Tedy musí být řádně popsány iniciály dlužníka. Mimo dlužníka musí insolvenční návrh obsahovat i označení navrhovatele.

---

¹⁶ § 173 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

Pokud insolvenční návrh podává stát, musí být řádně označen úřad, který takto činí z pověření státu. Insolvenční návrh musí být i označen příslušným soudem, který řeší insolvenční agendu.

Obsahem insolvenčního návrhu je také soupis dlužníkovy majetku. Ten se pro účely insolvenčního řízení dělí na majetek, na který se vztahuje zajišťovací právo věřitele a na majetek, který patří mezi nezajištěný majetek. Zajištěný majetek je svázán s pohledávkou zajištěného věřitele dlužníka a tento majetek je v rámci insolvenčního řízení zpeněžen a čistý výtěžek slouží k uspokojení příslušného zajištěného věřitele. Čistým výtěžkem je myšlen výtěžek z prodeje majetku po odečtení nákladu insolvenčního správce na zpeněžení a odměny insolvenčního správce.

V insolvenčním návrhu musí dlužník uvést i skutečnosti, které nasvědčují tomu, že se dlužník nachází v úpadku. Dlužník zde jednoduše popíše, jakým způsobem se do úpadku dostal. Nejčastějším způsobem, jakým se dlužník do úpadku dostal je tzv. dluhová past. Dlužník se snaží své dluhy splácet tím, že se ještě více zadluží, „lepší“ dluh dalším dluhem. Výše úroků se stane pro dlužníka neúnosná a jediné co dlužníka napadne jako řešení této situace je, že si půjčí znovu. Po splacení těchto dluhů pak dlužníku nezůstanou peníze, které by postačily alespoň na úhradu základních životních výloh.

Dále je v insolvenčním návrhu podávaným spolu s návrhem na povolení oddlužení údaj předpokládané výše uspokojení nezajištěných věřitelů. Tato informace je pro insolvenční soud určitým vodítkem pro posouzení, zda bude dlužník během oddlužení schopen splnit podmínku, kdy dlužník musí za 5 let uspokojit alespoň 30 % svých nezajištěných závazků.

2.10 Konkurz a nepatrný konkurz

Jak již bylo uvedeno, konkurz je jedním ze způsobů řešení úpadku dlužníka. Jeho podstata spočívá v tom, že zjištěné pohledávky věřitelů jsou v poměrné výši uspokojeny zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, avšak neuspokojené pohledávky dlužníkovy nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.¹⁷

V momentě, kdy prohlášení konkurzu nastane svým účinkům, na insolvenčního správce přechází právo nakládat s majetkovou podstatou dlužníka jakožto i výkon práv, která přísluší dlužníkovi, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Jedná se hlavně o akcionářská práva související s akciemi, které jsou zahrnuty do majetkové podstaty, dále rozhoduje v případě

---

¹⁷ § 244 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

firemního tajemství, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje chod podniku, vedení jeho účetnictví a podobně. Pokud některý z těchto úkonů provede dlužník poté, co nastaly účinky konkurzu, a tudíž došlo k převodu práv na insolvenčního správce, tyto úkony nejsou vůči věřitelům účinné. Totéž platí pro prohlášení, které dlužník učinil o přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce. Taková prohlášení se berou za neplatná. Dlužník také nesmí uzavřít dohodu o vypořádání pozůstalosti, pokud je jeho podíl z něj vyplývající menší, než ve skutečnosti činí jeho dědický podíl.¹⁸

Pokud dlužník vlastní podnik, podle § 261 insolvenčního zákona, vyhlášení konkursu neznamená, že podnik končí. Dlužníkův podnik je možný ukončit pouze:

- a) prodejem tohoto podniku,
- b) nebo rozhodnutím insolvenčního soudu, na základě návrhu podaného insolvenčním správcem po vyjádření věřitelského výboru, byl-li jmenován.

U dlužníka mohou probíhat různá řízení, která mohou být přerušena prohlášením konkursu. Týká se to například soudních a rozhodčích řízení. Avšak spousta řízení se prohlášením konkursu nepřerušuje. Podle § 266 odstavec 1 insolvenčního zákona se jedná například o trestní řízení, dědické řízení, řízení o výživném nezletilých dětí, vypořádání společného jmění manželů apod.

Insolvenční zákon ve svém § 268 upravuje také vliv konkursu na společné jmění manželů. Konkurs ruší společné jmění manželů. Vyhlášení konkursu má tedy stejné majetkoprávní vztahy jako zánik manželství. Vypořádání společného jmění manželů se tedy provede u společného jmění manželů, které zaniklo vyhlášením konkursu, nebo takové jmění manželů, které zaniklo již před vyhlášením konkursu, ale nedošlo k jeho vypořádání, nebo bylo zúženo smlouvou před vyhlášením konkursu, ale ještě nedošlo k jeho vypořádání. Veškeré dohody o vypořádání společného jmění manželů musí být, podle § 271 insolvenčního zákona, sepsány insolvenčním správcem a tyto dohody pak schvaluje insolvenční soud. Pokud manželé mezi sebou uzavřou dohodu, například dohodu o zúžení nebo rozšíření společného jmění manželů a smlouvy o jeho vypořádání, již po podání insolvenčního návrhu, jsou tyto dohody neplatné.¹⁹

---

¹⁸ § 246 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

¹⁹ § 269 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

2.10.1 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty znamená, že veškerý majetek dlužníka je převeden na peníze, ze kterých jsou pak uspokojováni věřitelé. Zajištěným věřitelům je se souhlasem insolvenčního soudu insolvenčním správcem přiřčena částka, kterou tvoří výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty po odečtení nákladů spojených se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka a odměny insolvenčnímu správci. Pokud výtěžek ze zajištěné majetkové podstaty nedosahuje výši pohledávky tohoto zajištěného věřitele, zbytková výše pohledávky se převádí mezi nezajištěné pohledávky. Toto je jeden z rozdílů mezi oddlužením a konkurzem. Za majetkovou podstatu se považují i bankovní účty a hotovost dlužníka, ale také dlužníkovy pohledávky. Ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka může dojít až po tom, co prohlášení o konkurzu nabude právní moci, nejdříve však až po první schůzi věřitelů. Podmínka neplatí pro zboží, které podléhá rychlé zkáze, anebo rychlému znehodnocení, anebo pro majetek, kterému insolvenční správce udělí výjimku.

Podle § 286 insolvenčního zákona se majetková podstata zpeněžení těmito způsoby:

- a) *veřejnou dražbou, podle zvláštního právního předpisu,*
- b) *prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu,*
- c) *prodejem majetku mimo dražbu,*
- d) *v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu. [8]*

O tom, jakým způsobem bude majetková podstata dlužníka zpeněžena rozhoduje insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru.

2.10.2 Nepatrný konkurz

Nepatrný konkurz není dalším způsobem, kterým se dá úpadek dlužníka řešit. Jedná se o zvláštní případ konkurzu. Nepatrný konkurz je často nazýván spotřebitelský konkurz pro svou jednoduchost, rychlost, a hlavně nepatrný konkurz je méně nákladnější než klasický konkurz.

O nepatrný konkurz se, podle § 314 insolvenčního zákona, jedná, jestliže je dlužníkem fyzická nepodnikající osoba nebo, obrát dlužníka nepřesáhl za poslední účetní období před prohlášením konkurzu 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů. o nepatrném konkurzu může insolvenční soud rozhodnout kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení po prohlášení konkurzu. Vyjde-li však najevo, že dlužníkův konkurz neměl být považován za nepatrný, insolvenční soud musí ihned rozhodnutí o nepatrném konkurzu zrušit.

Postupování v nepatrném konkurzu je popsáno v § 315 odstavec 1 insolvenčního zákona. V případě, že schůze věřitelů nerozhodne jinak, postupuje se podle insolvenčního zákona s těmito odchylkami:

- a) věřitelský výbor může být nahrazen zástupcem věřitelů,
- b) o vypořádání společného jmění manželů nemusí rozhodovat insolvenční soud a ani nemusí být schválen věřitelským výborem,
- c) není nutný souhlas insolvenčního soudu nebo věřitelského výboru v případě, kdy insolvenční správce rozhoduje o nedobytných pohledávkách nebo majetku dlužníka, který je vzhledem ke své povaze možné prodat,
- d) o včasných námitkách mířených proti konečné zprávě a vyúčtování je možné rozhodnout i bez nařízeného jednání,
- e) při přezkumném jednání je možné projednat i ostatní otázky týkající se konkurzu, pokud je to účelné, může být na tomto jednání předložena konečná zpráva a vyúčtování.

Je-li to nutné, může insolvenční soud stanovit pro nepatrný konkurz i jiné odchylky, než jsou ty výše uvedené pouze se souhlasem schůze věřitelů. [3]

2.10.3 Povinnosti insolvenčního správce při konkurzu

Insolvenční správce je povinen podávat insolvenčnímu soudu a věřitelskému výboru průběžné zprávy o průběhu zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a o způsobu, jakým s výtěžkem nakládá. Pokud se zpeněžení majetkové podstaty týká také jiných soudů, správce daně, soudního exekutora nebo jiného orgánu, vyrozumí insolvenční správce i tyto subjekty.

Insolvenční správce má po nabytí účinku vyhlášení konkurzu na starost hlavně zjistit, zajistit a sepsat seznam přihlášených pohledávek a připravit podklady k přezkumnému jednání a svolat schůzi věřitelů. U dlužníka, který vede účetnictví nebo evidenci podle zvláštních právních předpisů, je insolvenční správce povinen sestavit mezitímní účetní závěrku (nebo přehled o příjmech a výdajích, majetku a závazcích, pokud se jedná o dlužníka, který vede evidenci podle zvláštních prvních předpisů) a to ke dni, který předcházel dni, kdy nastaly účinky vyhlášení konkurzu. Tyto úkony je pak insolvenční správce povinen ze zákona, podle § 279 insolvenčního zákona, splnit ve lhůtě 15 dnů ode dne prohlášení konkurzu.

Po tom, co insolvenční správce sepíše seznam přihlášených pohledávek, posoudí hospodářskou situaci dlužníka. Na základě takto zjištěných informací vydá insolvenční správce

zprávu o jeho situaci ke dni prohlášení konkurzu, zejména porovná majetkovou podstatu dlužníka s jeho závazky a vydá vyjádření o dalším možném využití dlužníkovu podniku.

Po projednání hospodářské situace dlužníka vydá věřitelský výbor závěry o hospodářské situaci dlužníka, ze kterých pak bude insolvenční správce vycházet, když bude rozhodovat o dalších postupech řešení úpadku dlužníka. Dlužník, nebo některý ze členů jeho rodiny může požádat o přiznání plnění z majetkové podstaty, která by pokryla jeho odůvodněné existenční potřeby. o tomto plnění taktéž rozhoduje schůze věřitelů.²⁰

2.10.4 Konečná zpráva

Po ukončení činností týkající se zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, vydá insolvenční správce konečnou zprávu, ve které důkladně popíše průběh zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a vyčíslení celkového finančního výsledku. V § 302 odstavec 2 insolvenčního zákona je uvedeno, že *konečná zpráva musí obsahovat zejména přehled pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, které insolvenční správce již uspokojil a které ještě uspokojit zbývá; přehled výdajů vynaložených v souvislosti se správou majetkové podstaty se zdůvodněním výdajů, které nejsou obvyklé; přehled zpeněžení majetkové podstaty s výsledkem, jehož bylo dosaženo; uvedení majetku, který nebyl zpeněžen, s odůvodněním, proč k tomu nedošlo; výsledky částečného rozvrhu, pokud k němu došlo; přehled plnění zajištěným věřitelům s promítnutím do rozvrhu; přehled jednání a právních úkonů, významných pro průběh insolvenčního řízení.* [8]

Konečná zpráva také, podle § 303 insolvenčního zákona, obsahuje vyčíslení výdajů insolvenčního správce a také odměny, která insolvenčnímu správci náleží. Konečnou zprávu spolu s vyúčtováním prověří insolvenční soud, zda se v ní nenacházejí chyby či některé nejasnosti. Poté insolvenční soud zveřejní konečnou zprávu vyhláškou. Do patnácti dnů ode dne zveřejnění konečné zprávy v insolvenčním rejstříku mohou podat účastníci insolvenčního řízení námitku proti této konečné zprávě. Pokud tak učiní, insolvenční soud nařídí jednání, kde budou účastni insolvenční správce, dlužník, věřitelé, státní zástupci a věřitelský výbor. Na tomto jednání může insolvenční soud nařídít:

- a) schválení konečné zprávy, pokud námitky na ní jsou bezdůvodné,
- b) doplnění nebo změnu konečné zprávy spolu s vyúčtováním, jestliže námitky podané proti jejímu obsahu shledá důvodné, avšak nezmění celkovou podstatu konečné zprávy,

---

²⁰ § 282 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

- c) zamítne přijetí konečné zprávy spolu s vyúčtováním, pokud shledá námitky podané proti jejímu obsahu jako důvodné a zpochybňují konečnou zprávu jako celek. V tomto případě je insolvenční správce povinen předložit novou konečnou zprávu ve lhůtě, kterou určí insolvenční soud.

Pokud proti konečné zprávě spolu s vyúčtováním odměny insolvenčního správce nebude podaná žádná námitka, může insolvenční soud schválit konečnou zprávu i bez nařízení jednání.²¹

Poté, co konečná zpráva nabude právní moci, přijde na řadu uspokojování věřitelů. Insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu rozvrhové usnesení, ve kterém je soupis přihlášených pohledávek spolu s tím, kolik má být každému věřiteli vyplaceno. Insolvenční soud provede přezkoumání tohoto usnesení a určí částky, které mají být jednotlivým věřitelům vyplaceny. Částky jsou věřitelům přiřazeny poměrně vzhledem k výši jejich pohledávky, která byla zjištěna během konkurzního řízení.²²

Insolvenční soud také rozhoduje o zrušení konkurzního řízení. Pro dlužníka je nejlepším důvodem pro zrušení konkurzu ten, že insolvenční správce dodržel svou povinnost a splnil rozvrhové usnesení. Insolvenční soud může nařídit zrušení konkurzu i bez vydání návrhu o zrušení konkurzu, podle § 308 insolvenčního zákona, v těchto případech:

- a) *zjistí-li, že nebyl ani dostatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty,*
- b) *zjistí-li, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny,*
- c) *po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení,*
- d) *zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty. [8]*

---

²¹ § 304 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

²² § 306 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

2.11 Oddlužení

Podle § 389 insolvenčního zákona může svůj úpadek řešit oddlužením ten dlužník, který je buď právnickou osobou, která podle zákona není považována za podnikatele, nebo fyzická osoba nemající dluhy z podnikání. Pokud ovšem dlužník má dluhy z podnikání, a i přesto chce svůj úpadek řešit oddlužením, musí si opatřit souhlas příslušného věřitele, o jehož pohledávku jde, nebo pokud se jedná o neuspokojenou pohledávku z předešlého insolvenčního řízení, které soud zrušil konkursem na majetek dlužníka, nebo pokud se jedná o pohledávku zajištěného věřitele.

2.11.1 Způsoby oddlužení

Oddlužení se u dlužníka může provést dvěma způsoby – zpeněžením majetkové podstaty, pokud taková majetková podstata dlužníka postačí na uspokojení podstatné části pohledávek přihlášených věřitelů, nebo splátkovým kalendářem. Při oddlužením zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně, jako zpeněžením majetkové podstaty při konkurzu. Majetek, který dlužník nabyt po schválení oddlužení se do této majetkové podstaty nepočítá. U oddlužení splátkovým kalendářem platí podmínka, že dlužník musí během pěti let uspokojit alespoň 30 % přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů. Zajištění věřitelé se pak uspokojují zpeněžením majetku, který je předmětem zajištění. Od 1.7.2017 existuje možnost provést oddlužení kombinací těchto způsobů, ovšem pouze tehdy, pokud takovou verzi navrhne insolvenční správce a dlužník prohlásí, že s tímto souhlasí.

2.11.2 Zpeněžení majetkové podstaty

Jak již bylo zmíněno, zpeněžení majetkové podstaty je jedním ze způsobu oddlužení, kdy jsou přihlášení věřitelé uspokojeni jednorázovým vyrovnáním zpeněžením majetkové podstaty dlužníka. Tento způsob je velice podobný konkurzu, veškerá právní ustanovení konkurzu jsou v podstatě využita i při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Zpeněžení majetku má na starosti insolvenční správce, na kterého rozhodnutím o schválení oddlužení přechází veškeré dispoziční právo k majetku, který je předmětem majetkové podstaty, a který má být zpeněžen, ovšem může tak jednat pouze se souhlasem věřitelského výboru a insolvenčního soudu. Insolvenční správce může do majetkové podstaty dlužníka zahrnout pouze ten majetek, který náležel do majetkové podstaty dlužníka v okamžiku, kdy insolvenční soud schválil oddlužení. Pokud insolvenční návrh podal dlužník, do majetkové podstaty dlužníka se počítá ten majetek, který dlužník vlastnil v okamžiku nastolení účinků

insolvenčního řízení, pokud však insolvenční návrh podal některý z věřitelů, počítá se do majetkové podstaty i takový majetek, který dlužník vlastnil v době předběžného opatření, kdy mu soud odebral dispoziční právo k tomuto majetku, majetek ve vlastnictví dlužníka v okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku a majetek nabytý v průběhu insolvenčního řízení. Insolvenční správce vychází ze seznamu majetku, který je součástí návrhu na povolení oddlužení dlužníka jako povinná příloha. Tímto seznamem se insolvenční správce řídí, postupně ho upravuje a doplňuje v průběhu ověřování majetkové podstaty dlužníka. Je-li dlužník spoluvlastníkem určitého majetku, do majetkové podstaty se počítá pouze výše jeho podílu na tomto majetku. To však neplatí v případě, je-li druhým z majitelů manžel, protože na majetek ve společném jmění manželů dlužníka se pohlíží, jako by majetek byl dlužníkův celý, tudíž je i celý zahrnut do majetkové podstaty.

Majetek lze zpeněžit veřejnou dražbou nebo prodejem mimo dražbu, tzv. prodej z volné ruky. Pokud byla zpeněžena nemovitost sloužící dlužníkovi k bydlení, dlužník musí tuto nemovitost vyklidit. Pokud tak neučiní, může se ten, co nově nabyt nemovitost, domáhat vyklizení nemovitosti, a to žalobou u soudu. Nový majitel nemovitosti od 1.1. 2014, kdy vešel v platnost nový občanský zákoník, nemusí dlužníkovi poskytnout bytovou náhradu.

Byl-li zpeněžen majetek, který byl předmětem zajištění pohledávky, tohle zajišťovací právo zajištěného věřitele v insolvenčním řízení zaniká, a to i v případě, že řádně nepodal přihlášku své pohledávky.

Povinností insolvenčního správce je zajistit odhad ceny, a to hlavně v případě, kdy je součástí majetkové podstaty nemovitý majetek, tehdy musí insolvenční správce, podle § 398a odstavec 2 insolvenčního zákona, ke správě pro oddlužení připojit i znalecký posudek. Insolvenční správce tedy provede prodej majetku a její výtěžek rozdělí mezi věřitele podle rozvrhu výtěžku.

Nespornou výhodou tohoto způsobu řešení úpadku dlužníka je to, že nejsou postihnuty dlužníkovy budoucí příjmy, avšak přijde o část svého dosavadního majetku.

2.11.2.1 Nepostižitelný majetek

To, co náleží do skupiny majetku, který je brán jako nepostižitelný, je specifikováno v § 322 odstavec 2, zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Jedná se například o osobní věci, snubní prstýnky, studijní a náboženská literatura, oblečení, ale také stůl, židle, postel, topná tělesa, přikrývky, domácí zvířata. Dlužníkovi také podle tohoto paragrafu nemůže

být zabavena částka ve výši dvojnásobku životního minima stanoveného pro jednotlivce dle zákona č. 110/2006 Sb., zákona o životním a existenčním minimu.

2.11.3 Oddlužení splátkovým kalendářem

Tento způsob oddlužení spočívá v tom, že věřitelé jsou uspokojováni z měsíčních plateb, které jsou dlužníkovy strhávány z jeho příjmu. Výhoda pro dlužníka spočívá v tom, že během pěti let nemusí splatit celou výši svých dluhů, ale alespoň minimální výši danou zákonem nebo schválenou věřiteli. Doba, kdy je dlužník povinen plnit své pohledávky v oddlužení nemůže být kratší než 5 let. Doba oddlužení může být zkrácená pouze v případě, kdy dlužník uspokojil veškeré pohledávky svých věřitelů v plné výši (například všechny své závazky je schopen splatit do 3 let). Dlužník musí pokračovat ve splátkách věřitelům i v případě, že z již uskutečněného plnění uspokojil minimální výši svých dluhů stanovenou zákonem nebo věřiteli.

V případě, kdy má dlužník pouze nezajištěné věřitele, jsou jejich pohledávky uspokjovány pouze z příjmů dlužníka. V některých případech může být použit i určitý dlužníkův majetek, ten ake může insolvenční správce zpeněžit pouze tehdy, pokud takovou možnost navrhne sám dlužník. Zajištění věřitelé jsou uspokojeni ze zpeněžení majetku, který je předmětem zajištění. V případě, že výtěžek ze zajištěné věci převyšuje hodnotu zajištěné pohledávky, je tato část použita na uspokojení nezajištěných věřitelů, neboť se tak stane mimořádným příjmem dlužníka, který je však podle insolvenčního zákona v oddlužení splátkovým kalendářem povinen poskytnout k uspokojení nezajištěných věřitelů. Tento případ však v praxi nastane málokdy. Častěji nastane ta situace, kdy výtěžek, po odečtení nákladů v maximální výši 4 % za správu majetku a 5 % za náklady spojených se zpeněžením majetku, nepostačuje ani k pokrytí zajištěné pohledávky. Ta část, která vznikla rozdílem mezi přihlášenou přihláškou zajištěného věřitele a čistým výtěžkem z prodeje majetku zůstane v oddlužení, podle § 398 odst. 3 insolvenčního zákona, neuspokojena, tedy nestává se z ní ani pohledávka nezajištěná.

Při rozvrhu sražených částek mají podle judikatury přednostní právo pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené.

2.11.4 Kombinace

Jednou z možností je i kombinace oddlužení splátkovým kalendářem a zpeněžením majetkové podstaty. V tomto případě může dlužník ke zpeněžení nabídnout majetek ke

zpeněžení. Může se tak stát v případě, kdy dlužníkův příjem je tak nízký, že by oddlužení pouhým splátkovým kalendářem nebylo možné. Dlužník však může svůj majetek v oddlužení nabídnout ke zpeněžení v dobré víře, i když je jeho příjem postačující pro tuto formu oddlužení. Insolvenční soud k tomuto aktu může přihlédnout ve svém rozhodnutí o osvobození zbylých dluhů, které nebyly v průběhu oddlužení uspokojeny.

Oddlužení kombinací splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty v praxi funguje tak, že dlužník bude muset ze svých příjmů měsíčně splácet určitou částku, kterou mu určí insolvenční soud a ještě nabídne část svého majetku ke zpeněžení. Výtěžek získaný zpeněžením tohoto majetku pak bude rozdělen mezi nezajištěné věřitele. Majetek, ke kterému se vztahuje zajišťovací právo věřitele je v oddlužení plněním splátkového kalendáře zpeněžen vždy, avšak za účelem uspokojení pohledávky zajištěného věřitele.

2.11.5 Oddlužení a exekuční řízení

Někdy dlužník nechá své dluhy dojít tak daleko, že na jeden nebo více z jeho dluhů může být vydán exekuční příkaz. Exekuční příkaz může vydat soud, který pověří exekucí soudního exekutora, nebo pokud dlužníkovy dluhy jsou vůči orgánům veřejné moci, tyto instituce mohou samy bez soudu vydat exekuční příkaz. Orgány veřejné moci jsou například finanční úřad nebo správa sociálního zabezpečení. S okamžikem, kdy začínají platit účinky spojené se schválením oddlužení, se veškeré exekuce nezastavují. Tyto výkony rozhodnutí či exekucí podle § 109 odstavec 1 písm. c) lze veškeré tyto exekuce nařídít nebo zahájit, nelze je však již provést. To neplatí pro nové exekuce, které vznikly až po schválení oddlužení nebo ty pohledávky, které nemají být v průběhu oddlužení uspokojeny.

2.11.6 Povinnosti dlužníka během oddlužení

Povinnosti, které by dlužník měl dodržovat během oddlužení, jsou popsány v § 412 insolvenčního zákona. Pokud dlužník nebude dodržovat tyto zásady, může dojít k tomu, že insolvenční soud zruší rozhodnutí o schválení oddlužení, nebo na samém konci oddlužení nedojde k odpuštění zbývajících dluhů, které nebyly uspokojeny v rámci oddlužení.

První vymezenou povinností je *vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat* [§ 412 IZ]. Povinnost je zásadní, pokud dlužník nemá příjem, není z čeho možné uspokojit věřitele a když není z čeho uspokojit věřitele alespoň v minimální zákonné výši, nemůže být oddlužení povoleno, natož schváleno (pokud si dlužník neobstará souhlas

věřitelského výboru, který by souhlasil s nižší mírou uspokojení). Pokud již dlužník má zaměstnání, ze kterého mu plynou příjmy, nemusí hledat jiné, ze kterého by měl větší příjmy. To mu zákon nenakazuje.

Další povinností je, že *hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře* [§ 412 IZ]. Povinnost je dále upřesněna v témže paragrafu ve třetím odstavci, který upozorňuje, že pokud dlužník bez souhlasu insolvenčního správce odmítne dar nebo dědictví, je toto považováno za neplatný právní úkon a platí to i v případě, kdy dlužník dědictví sice neodmítne, ale bez souhlasu insolvenčního správce uzavře dohodu o vypořádání dědictví, kterým by se sám „okradl“ a byl by mu přiřčen menší podíl dědictví. Jednoduše řečeno, dlužník nesmí odmítnout jakýkoliv příjem, který by mohl představovat mimořádnou splátku věřitelům.

Dále má dlužník povinnost *vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců, neurčí-li insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení jinou dobu předkládání* [§ 412 IZ]. Jedná se o dlužníkovu zpětnou vazbu o tom, jak plní splátkový kalendář. Zpráva obsahuje veškeré dlužníkovy příjmy a slouží k informování všech účastníků insolvenčního řízení. Termíny 15. březen a 15. září nejsou závazné, protože insolvenční soud může klidně určit i jiné termíny, ke kterým musí dlužník tuto zprávu předkládat.

Dlužník také *musí nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru, předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání účinků schválení oddlužení* [§ 412 IZ]. V momentě, kdy insolvenční soud, insolvenční správce nebo věřitelský výbor zjistí, že dlužník zatajil některý ze svých příjmů, ať už řádný nebo mimořádný ve formě daru nebo dědictví, může insolvenční soud vydat rozhodnutí o zrušení oddlužení. Je tedy ve vlastním zájmu dlužníka přiznávat opravdu každý příjem, který během oddlužení dostane a nesnažit se nic zatajit.

Předposlední insolvenčním zákonem zmiňovanou povinností je, že dlužník *nesmí poskytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody* [§ 412 IZ]. V praxi se můžeme setkat s případem, kdy dlužník chce jednomu z věřitelů v průběhu insolvenčního řízení zřídit zástavní právo na některý svůj majetek a tím tohoto věřitele zvýhodnit. Jak již bylo zmíněno, povolením

insolvenčního řízení dlužník ztrácí dispoziční právo ke svému majetku, a tudíž jakýkoliv podobný úkon je právně neúčinný. Dlužník ani žádnému z věřitelů nesmí poskytnou peněžní prostředky plynoucí z mimořádného příjmu nebo nepřiznaného příjmu. Tyto příjmy, podle již zmíněné podmínky, je povinen přiznat svému insolvenčnímu správci, který je pak podle rozvrhu, který je schválený insolvenčním soudem, rozdělí mezi přihlášené věřitele.

Konečně poslední povinností dlužníka, podle insolvenčního zákona, je, že *dlužník nesmí přijímat žádné nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit* [§ 412 IZ]. Samozřejmě nejedná se o výslovný zákaz založení nových dluhů dlužníkem, protože takový dluh může představovat i neuhrazené nájemné nebo nákup předmětů běžné denní potřeby. Dlužník ale nesmí přijmout žádný další závazek, například půjčku, o které ví, že ji nebude schopen splatit včas. Pokud tak dlužník učiní, může toto být důvodem ke zrušení schválení oddlužení.

Insolvenční správce pak nad dlužníkovým jednáním vykonává dohled. Kontroluje jeho příjmy, přerozděluje je podle rozvrhu mezi nezajištěné věřitele a informuje o průběhu oddlužení insolvenční soud a věřitelský výbor.

3 Ekonomické důsledky oddlužení

3.1 Schválení oddlužení

Pokud insolvenční soud neshledá důvody k vydání nesouhlasu s oddlužením, je řešení úpadku dlužníka oddlužením schváleno. Jedná se o finální fázi před realizačního procesu oddlužení. V období mezi povolením a schválením oddlužení mají věřitelé čas přihlásit své pohledávky. Insolvenční správce pak provede přezkum přihlášených pohledávek a určí jejich účinnost, aby v oddlužení byly uspokojeny pouze ty pohledávky, které na to mají zákonný nárok ve správné výši. Rozhoduje-li insolvenční soud o povolení oddlužení, vychází hlavně z údajů, které dlužník uvedl ve svém insolvenčním návrhu. Tyto částky však nemusí být přesné. Dlužník často neví, kolik přesně komu dluží, nemá dostatečnou dokumentaci, která by vznik dluhu potvrdovala, nebo naopak uvede i ty částky, na které nemá věřitel nárok. V praxi je pak ochota dlužníků zjistit výši svých dluhů spíše nulová. Naopak ve chvíli, kdy soud rozhoduje o schválení oddlužení, je již přesně známá výše přihlášených pohledávek, které jsou insolvenčním správcem prověřeny. Je-li podstatný rozdíl mezi dluhy, které dlužník uvedl ve svém insolvenčním návrhu a celkovou výši závazků, může to být důvod k neschválení oddlužení insolvenčním soudem (§ 405 odstavec 1 insolvenčního zákona). Ovšem, když je rozdíl způsoben tím, že některá z pohledávek, která byla dlužníkem uvedena v jeho příloze k insolvenčnímu návrhu, byla popřena insolvenčním správcem, a tudíž již nenáleží do seznamu přihlášených pohledávek, tak tato skutečnost nemůže negativním způsobem ovlivnit rozhodnutí soudu o vydání rozhodnutí, kterým schvaluje oddlužení dlužníka.

Přezkum přihlášených pohledávek se provede tak, že insolvenční správce u každé z pohledávek uvede, zda ji on, dlužník nebo některý z věřitelů popírá či nikoliv. Veškerá stanoviska, která dlužník zaujímá s ním insolvenční správce probere na schůzce, kterou dlužníkovi oznámí nejméně 7 dní předem. Všem věřitelům s přihlášenou nevykonatelnou pohledávkou, jejichž pohledávka byla popřena insolvenční správce zašle vyrozumění a poté vypracuje zprávu o přezkumu. Zprávu o přezkumu schvaluje insolvenční soud nejpozději v momentě, kdy rozhoduje o schválení oddlužení. Insolvenční soud předloženou zprávu buď schválí, nařídí její doplnění nebo zamítne, shledá-li, že námitky podle § 398a insolvenčního zákona jsou zcela na místě.²³

---

²³ § 410 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

Rozhodnutí, kterým soud schvaluje oddlužení splátkovým kalendářem, podle § 406 odstavec 3 insolvenčního zákona:

- a) uloží dlužníku, aby po dobu 5 let platil nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce vždy k určenému dni měsíce částku stanovenou podle § 398 z příjmů, které získá po schválení oddlužení, a to podle poměru jejich pohledávek určeného v rozhodnutí. Současně stanoví termín úhrady první splátky, a to tak, aby byla uhrazena nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení,*
- b) označí příjmy, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí měl uhradit první splátku,*
- c) označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky, a uvede nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli,*
- d) přikáže plátcí mzdy dlužníka, nebo plátcí jiného příjmu dlužníka postižitelného výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky a nevyplácel sražené částky dlužníku. [8]*

Rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení je silně vázáno na tom, jak hlasovala schůze věřitelů. Podle jejich rozhodnutí by se měl pak insolvenční soud rozhodnout pro určitou formu oddlužení. V případě, kdy insolvenční soud dojde k názoru, že rozhodnutí schůze věřitelů může poškodit zájmy dlužníka bez toho, aniž by mělo pozitivní dopad na přihlášené věřitele, může se od jejich rozhodnutí odklonit a rozhodnout jinak. V momentě, kdy se insolvenční soud rozhodne pro určitou formu oddlužení, je toto rozhodnutí závazné pro všechny věřitele, i pro ty, kteří buď o rozhodnutí nehlasovali, nebo hlasovali proti. Pokud se však věřitelé shodnou na formě oddlužení například zpeněžením majetkové podstaty, nebo se tak na základě prověření majetku dlužníka rozhodne sám insolvenční správce, insolvenční soud schválí právě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Důležitým bodem v rozhodnutí, které insolvenční soud vydal v souvislosti se schválením oddlužení je seznam dlužníkovy majetku, který je zahrnut do majetkové podstaty, a která má být předmětem zpeněžení. Smyslem tohoto výčtu je seznámení všech zúčastněných osob s majetkem, který má být zpeněžen a který bude sloužit k uspokojení věřitelů. Dlužník je povinen v tomto případě insolvenčnímu správci poskytnout veškerou součinnost.

Účinky spojené se schválením oddlužení nastávají v momentě, kdy je rozhodnutí o schválení oddlužení zveřejněno v insolvenčním rejstříku (§ 407 odstavec 1 insolvenčního zákona). Od této chvíle se ruší omezení spojené s dispozičním oprávněním dlužníka, avšak trvají další účinky vzniklé zahájením insolvenčního řízení i účinky spojené s rozhodnutím o úpadku. Dispoziční oprávnění je dlužníkovi navraceno k příjmům, které dlužníkovi náleží. Jedná se tedy o příjem očištěný o srážky, které jsou převedeny na účet insolvenčního správce, který je pak přerozdělí mezi nezajištěné věřitele (v případě, kdy je oddlužení řešeno splátkovým kalendářem).

3.2 Splnění oddlužení

Když dlužník splní zákonem stanovené podmínky a do maximálně pěti let uspokojí 30 a více procent svých pohledávek, a veškeré úkony dané rozhodnutím o schválení oddlužení jsou provedeny, insolvenční soud vydá rozhodnutí, kterým vezme na vědomí splnění oddlužení, proti kterému se podle § 413 insolvenčního zákona nedá odvolat. Ovšem toto rozhodnutí ještě pro dlužníka neznamena, že mu budou odpuštěny jeho zbylé dluhy, které nebyly v průběhu insolvenčního řízení uspokojeny. Toto rozhodnutí, kterým soud bere na vědomí splnění oddlužení, pouze znamená to, že byly naplněny všechny podmínky insolvenčního řízení, a to je tím pádem u konce, dlužník již nebude dále aktivně veden v insolvenčním rejstříku jako dlužník a navrátí se mu jeho dispoziční práva k příjmům (pokud oddlužení bylo prováděno plněním splátkového kalendáře). Insolvenční správce předloží soudu zprávu o splnění oddlužení, na jehož základě pak soud vydá toto rozhodnutí, kterým bere na vědomí splnění oddlužení. Insolvenční správce soudu předkládá i konečnou zprávu spolu s rozvrhem, který určuje, jakým způsobem bude rozdělen výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty, pokud bylo oddlužení prováděno právě tímto způsobem. V momentě, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci, insolvenční řízení končí. Na řadu přijde vyúčtování odměny insolvenčního správce, rozhodnutí o náhradě hotových výdajů, které insolvenčnímu správci vznikly v souvislosti s insolvenčním řízením a zbaví ho jeho funkce insolvenčního správce. Soud o tomhle okamžiku rozhodne v momentě, kdy vydá rozhodnutí, kterým bere na vědomí splnění oddlužení.

3.2.1 Zrušení schváleného oddlužení

V průběhu insolvenčního řízení může soud rozhodnout i o tom, že oddlužení bude dlužníkovi zrušeno a hned rozhodne, že dlužníkův úpadek se bude řešit konkurzem. Paragraf 418 insolvenčního zákona říká, že taková situace může nastat, když:

- a) *dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo*
- b) *se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, nebo*
- c) *v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší než 30 dnů po splatnosti, anebo*
- d) *to navrhne dlužník.* [8]

Dlužník se sice v průběhu oddlužení může zadlužit, může si sjednat další půjčku, ale jakmile nastane situace, kdy tento nový závazek bude 30 po splatnosti a dlužník tento závazek nebude schopen splácet, může být tedy schválení oddlužení zrušeno, a na majetek dlužníka bude prohlášen konkurz. Návrh na zrušení schváleného oddlužení může podat dlužník, věřitel nebo insolvenční soud, pokud si myslí, že nastaly důvody uvedené v § 418 odstavec 1 insolvenčního zákona.

3.3 Příjmy dlužníka

K uspokojení nezajištěných pohledávek musí dlužník použít veškeré své příjmy, nesmí insolvenčnímu správci ani soudu nic zatajit. Pokud si to věřitelský výbor nebo insolvenční správce vyžádá, musí dlužník předložit svá daňová přiznání za dobu účinků schválení oddlužení. Nad rámec pravidelných plateb z řádného příjmu, musí dlužník poskytnout plnění z tzv. mimořádných příjmů získaných dědictvím, darem nebo dát insolvenčnímu správci k dispozici majetek, který dlužník zatajil ve svém seznamu majetku přikládaném k návrhu na povolení oddlužení a dopustil se tímto neúčinným právním jednáním.

Ty příjmy, které mohou být v insolvenčním řízení postihnuty jsou popsány v § 276 a 299 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Základem pro zjištění té části dlužníkova příjmu, která poslouží k uspokojování pohledávek nezajištěných věřitelů je čistá mzda. Jsou zde zahrnuty i odměny za vedlejší činnost nebo odměny plynoucí z dohod o provedení práce nebo o pracovní činnosti. V žádném případě sem nepatří příjmy poskytované plátcem mzdy jako náhrada nákladů spojených s pracovním výkonem, například se může jednat o náhradu cestovních výloh. Dalšími příjmy, které mohou být postihnuty srážkou, podle § 299 občanského soudního řádu, jsou:

- a) *náhrada mzdy nebo platu,*
- b) *nemocenské,*
- c) *peněžitá pomoc v mateřství,*
- d) *důchody,*
- e) *stipendia,*

- f) podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- g) odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání,
- h) peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním,
- i) náhrada za ztrátu na výdělků po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělků po skončení dočasné pracovní neschopnosti,
- j) dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku,
- k) výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů,
- l) příplatek k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální a příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona upravujícího ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich [10].

Z čisté mzdy se vypočte tzv. nezabavitelná částka. Jedná se o tu část dlužníkovy příjmu, která mu nebude odebrána a poslouží k úhradě dlužníkových životních výloh. Způsob výpočtu je upraven nařízením vlády č. 595/2006 Sb, nařízení vlády o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách). Pro orientační výpočet může posloužit kalkulačka na stránkách justice.cz, která po zadání čisté mzdy a vyživovacích povinností sama vypočte nezabavitelnou část mzdy.

Nezabavitelnou částku podle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu. Životní minimum jednotlivce je podle § 2 zákona č. 110/2006 Sb., zákona o životním a existenčním minimu ve výši 3 410,- Kč. Normativní náklady na bydlení pro jednoho dlužníka se stanovují na základě nájemní smlouvy bytu v obci s počtem obyvatel od 50 000 do 99 999, bez ohledu na to, v jaké obci dlužník žije. Přesná částka je uvedena v následující tabulce.

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč
	50000-99999
Jedna	6233

Tabulka č. 5: Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce pro jednu osobu, zákon o životním a existenčním minimu. [9]

Výši nezabavitelné částky ovlivňuje počet vyživovaných osob. Manželé mají vyživovací povinnost vůči sobě navzájem. Za manžela dlužníka se k nezabavitelné částce počítá jedna čtvrtina nezabavitelné částky, a to i v případě, kdy manžel dlužníka má svůj vlastní příjem. Další vyživovací povinnost vzniká vůči vlastním nebo osvojeným dětem, které žijí ve společné domácnosti s dlužníkem. i v tomto případě je nezabavitelná částka navýšena o jednu čtvrtinu nezabavitelné částky. Toto navýšení náleží oběma manželům. Nezabavitelná částka není ovlivněna výživným, které dlužník poskytuje na základě vlastního rozhodnutí nebo dohody, či byla tato povinnost stanovena soudem, například vůči dětem z předchozího manželství.

Srážky ze mzdy jsou dlužníkovi prováděny přímo u plátce mzdy. Ty pak insolvenční správce rozvrhne mezi nezajištěné věřitele. Plátce mzdy je povinen zastavit veškeré srážky ze mzdy exekučních a jiných povah od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené s povolením oddlužení. V období mezi povolením a schválením oddlužení jsou pak tyto srážky ze mzdy deponovány přímo u zaměstnavatele, kde čekají do doby, než bude insolvenčním soudem vydáno rozhodnutí o schválení oddlužení nebo naopak jeho zamítnutí. Pokud bude oddlužení odmítnuto, částka se vyplácí exekutorům případně jiným věřitelům, kteří měli nárok na srážku ze mzdy před účinky povolení oddlužení. Názory odborníků, jak naložit s těmito penězi se však liší v případě, kdy je rozhodnuto o schválení oddlužení. Někteří tvrdí, že tyto peníze by měly být vyplaceny dlužníkovi, neboť se jedná o jeho peníze. Avšak někteří insolvenční správci jsou za to, že tyto peníze již náleží do majetku dlužníka, ze kterého by měli být uspokojeni přihlášení věřitelé, případně posloužit jako úhrada hotových výdajů a odměny insolvenčního správce.

3.4 Osvobození dlužníka od jeho dluhů

Když dlužník v průběhu insolvenčního řízení řádně a včas plnil své povinnosti, ničeho insolvenčnímu soudu nezatajil či nijak jinak nemařil funkci insolvenčního správce, je mu podle § 414 insolvenčního zákona odpuštěn zbytek jeho dluhů, které nebyly v průběhu insolvenčního řízení uspokojeny. Podle tohoto paragrafu jsou osvobozeny i ty dluhy, které nebyly v průběhu insolvenčního řízení známy, protože tito věřitelé řádně nepřihlásili své pohledávky do insolvenčního řízení. Pokud se tedy některý z věřitelů do insolvenčního řízení nepřihlásí, nemá nárok na další uspokojení své pohledávky po skončení oddlužení, pokud dlužníkovi byly veškeré jeho dluhy odpuštěny. To ovšem neplatí pro nové dluhy, které dlužník nabyt po schválení oddlužení, protože takové dluhy oddlužením neprocházejí, pokud se však nejedná o pohledávky za majetkovou podstatou nebo ty, které jsou jim postavené na roveň. Při

oddlužení plněním splátkového kalendáře může být osvobození povoleno, pokud dlužník během insolvenčního řízení plnil zákonem stanovenou podmínku, a to že během minimálně 5 let uspokojí alespoň 30 % všech svých nezajištěných věřitelů. Z praxe můžeme říct, že pokud dlužník splní tuto podmínku, insolvenční soud neshledá další důvod, proč by dlužníka neosvobodil od jeho zbývajících dluhů.

Jsou však případy, ve kterých je osvobození od dluhu vyloučené. Osvobodit nelze ty dluhy, které vznikly z titulu uložení peněžitého trestu při odsouzení za úmyslný trestný čin, nebo náhrada škody. Pokud soud zamítne osvobození dlužníkovu dluhu, odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze dlužník. V případě, že insolvenční soud schválí osvobození dlužníkovu dluhu, může se proti tomuto rozhodnutí odvolat pouze ten věřitel, který nebyl v insolvenčním řízení zcela uspokojen, ale namítat může pouze to, že nejsou splněny předpoklady, které by nasvědčovaly k umožnění osvobození dlužníka (například, že nebyla splněna minimální zákonem považovaná výše uspokojení během insolvenčního řízení).²⁴

Osvobození však dlužníkovi může být i odejmuto nebo může insolvenční soud rozhodnout o jeho zániku, a to do tří let od vydání rozhodnutí, kterým bylo osvobození dlužníkovi přirčeno. Důvodem, podle § 417 insolvenčního zákona může být, že v této lhůtě vyjde najevo, že dlužník v průběhu insolvenčního řízení konal tak, že svým chováním zvýhodnil nebo naopak znevýhodnil některého z věřitelů, celkově ovlivnil průběh oddlužení tím, že ovlivnil jeho schválení nebo povolení. Nebo byl dlužník pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým by insolvenční řízení dopustil. Pokud se tak stane, věřitelé opět získají právo, kterým mohou své pohledávky za dlužníkem začít vymáhat a chtít po dlužníkovi, aby je začal splácet.

3.5 Předpoklady vyhnutí se úpadku

Každý člověk, aby se vyhnul úpadku, by si měl sledovat své finance a vést jednoduché domácí účetnictví. Základ toho, aby se člověk nedostal do úpadku je jednoduchý: příjmy musí převyšovat výdaje. Člověk by měl přemýšlet nad budoucností, může nastat situace, kdy člověk dočasně nebude mít své standartní příjmy a bude se muset uskromnit, případně sáhnout na své rezervy. Ovšem nejen finanční rezerva je základem zdravých financí člověka. Janda (2013) ve své knize *Jak žít šťastně na dluh* popisuje desatero pro efektivní správu peněz. Podle něj je

---

²⁴ § 416 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona

vhodné postupovat podle následujících bodů, které sestavil na základě doporučení odborníků napříč finančním trhem:

1. Příjmy vyšší než výdaje – je důležité mít kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji, jinak to může znamenat problém.
2. Domácí účetnictví – evidovat veškeré příjmy a výdaje, které musíme během roku vynaložit, zapisují se i mimořádné příjmy a neočekávané výdaje.
3. Přehled majetku – udržovat si přehled o majetku a majetkové struktuře (movitý či nemovitý majetek).
4. Finanční rezerva – rezerva potřebná pro zvládnutí horšího období, počítat s většími výdaji než s menšími.
5. Disciplína – každý by si měl vybudovat určitou finanční disciplínu, krotit své výdaje, vyhnout se pořízování půjček a podobně.
6. Plánování – je lepší rozvrhnout si větší výdaje, o kterých víme, že budeme muset vynaložit v budoucnu, a postupně si na ně odkládat určitou částku.
7. Rok na nečisto – odkládat si takovou část peněz z měsíčního příjmu, jako by z něj byla splácená hypotéka či větší úvěr.
8. Zbytné a zbytečné výdaje – identifikovat zbytečné výdaje ze svého rozpočtu a ihned se jich zbavit.
9. Statusy – touha po zvýšení sociálního statusu může znamenat zbytečné úvěry na věci, které nejsou vůbec potřeba.
10. Půjčka jako závazek – je velice důležité si uvědomit, že půjčka je důležitý závazek, který je potřeba splácet. Pokud dojde k postupnému odkládání splátek, může to vyústit až v úpadek. [5]

I když se tyto body zdají být jednoduché, málokdo toto desatero dodržuje. A pokud toto desatero není schopen dodržet člověk, který není v úpadku, jak můžeme to samé chtít po dlužníkovi. Tohle by mělo být jednou ze zásad, kterou budou prosazovat školící střediska, která budou muset nově podle novely školit dlužníky, pokud o tom rozhodně insolvenční soud. Bylo by vhodné za několik let provést analýzu toho, zda tyto školení jsou pro dlužníka přínosem a zda se díky nim dokážou dlužníci sami postavit na vlastní nohy.

4 Analýza vybraného vzorku dlužníků

Praktická část této diplomové práce se zabývá analýzou vybraného vzorku dlužníků, kteří žijí na území České republiky. Dlužníci byli vybráni na základě několika kritérií:

- a) u všech těchto dlužníků bylo schváleno oddlužení,
- b) u všech těchto dlužníků bylo schváleno oddlužení v druhé polovině roku 2017,
- c) dlužníci byli vybráni podle svých insolvenční správců, který mají své sídlo nebo provozovnu v Moravskoslezském kraji, přesněji na Karvinsku a Ostravsku.

Cílem diplomové práce je zanalyzovat vzorek dlužníků, a to především z ekonomického hlediska. Celkový počet dlužníků, který tento vzorek zahrnuje je 60, dlužníci jsou převážně z Moravskoslezského kraje. Informace o dlužnících byly zjištěny z veřejně dostupných informací, které se nachází na serveru <http://isir.justice.cz>. Informace o dlužnících byly dle analyzovaných kritérií zapsány do excelovské tabulky (příloha č. 1), se kterými pak bylo dále pracováno. Informace zjištěné analýzou tohoto vzorku dlužníků pak byly vyhodnoceny a porovnány s průměrnými výdaji, které běžný člověk musí ze svého rozpočtu vynaložit.

Cílem této praktické části je poukázat na ekonomické důsledky oddlužení a finanční situaci dlužníka, kterému bylo oddlužení schváleno.

U vybraného vzorku dlužníků byla sledována tato kritéria:

- a) věk,
- b) pohlaví,
- c) rodinný stav,
- d) počet vyživovaných dětí,
- e) výše majetku,
- f) způsob oddlužení,
- g) výše daru,
- h) průměrný příjem,
- i) průměrný celkový příjem,
- j) výše nezajištěných přihlášených pohledávek,
- k) výše zajištěných přihlášených pohledávek,
- l) celková výše přihlášených pohledávek,
- m) míra uspokojení,
- n) počet věřitelů,

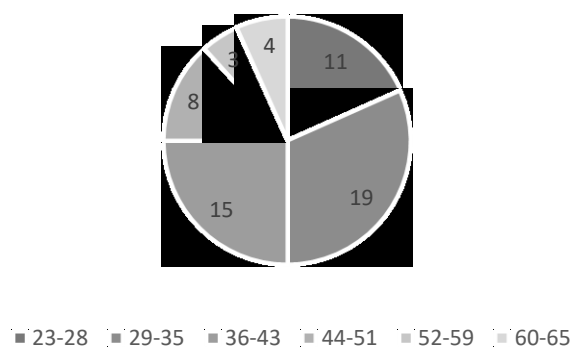
- o) výše nezabavitelné částky,
- p) výše částky určené k přerozdělení.

Kritéria byla vybrána z důvodu, že se větším či menším podílem podílejí na průběhu oddlužení. Veškeré průměrné hodnoty těchto kritérií mohou poukázat na to, jak vypadá průměrný dlužník v České republice.

4.1 Věk

Jako první analyzovanou informací je věk. U tohoto kritéria byl sledován hlavně průměrný věk vybraného vzorku dlužníků, který je 36,57 let, viz tabulka č. 6, tedy skoro 37 let. Informace koresponduje s informací Českého statistického úřadu, podle kterého je nevíce ekonomicky aktivních lidí ve věku mezi 35 a 39 lety, tedy 743 806 ekonomicky aktivních obyvatel v tomto věku k celkovému počtu ekonomicky aktivních obyvatel, kterých v České republice je 5 080 573. (Informace ze Sčítání lidu, domů a bytů, 2011)

Věk vybraného vzorku dlužníků

Graf č. 1: Věk vybraného vzorku dlužníků, vlastní zpracování.

Věk	Počet
23-28	11
29-35	19
36-43	15
44-51	8
52-59	3
60-65	4
Celkem	60

Tabulka č. 6: Věk, vlastní zpracování

Z tabulky a grafu je jasné, že s rostoucí věkovou hranicí klesá počet dlužníků. Může to být způsobeno tím, že mladší lidé se nebojí riskovat a půjčovat si větší obnos, bez toho, aniž by pomysleli na důsledky, které mohou nastat.

4.2 Pohlaví

Z celkového počtu 60 dlužníků, který tvoří vybraný vzorek pro tuto diplomovou práci, je 34 mužů a 26 žen. Z tohoto hlediska se tedy může zdát, že více dlužníků je mezi muži než mezi ženami. Může to ale být způsobeno faktem, že spousta dlužníků mužů ve svém insolvenčním návrhu udávají jako důvod svého úpadku to, že po rozvodu nebo rozchodu s partnerkou zůstalo splácení dluhů na nich.

Počet mužů	34
Počet žen	26
Celkem	60

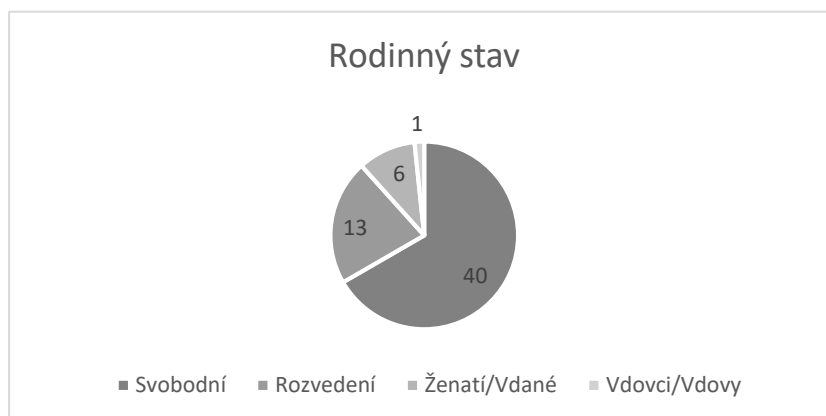
Tabulka č. 7: Pohlaví, vlastní zpracování

4.3 Rodinný stav

Mezi 60 dlužníky náležícími od vybraného vzorku pro tuto diplomovou práci bylo 40 dlužníků svobodných, 13 rozvedených, 6 sezdaných a jeden vdovec, viz tabulka č. 8. Důvod úpadku, kteří svobodní dlužníci nejčastěji uváděli, je dluhová past, kdy se své dluhy snažili uspokojit tím, že si půjčili, většinou u nebankovních institutů, rychlé půjčky. Dalším z častých důvodů, který je společný i pro rozvedené dlužníky, je ten, že po rozchodu nebo

rozvodu s partnerem veškeré dluhy nabyté v partnerství zůstali dlužníkovi. Ten po rozchodu nebo rozvodu nedosahoval dostatečného příjmu, aby byl schopný tyto závazky splácet.

To, jestli dlužník žije v manželství, má vliv i na částku, která bude během oddlužení vyplácena. Sezdaným dlužníkům totiž náleží vyšší nezabavitelná částka, a to o 1 607,- Kč. Tedy místo 9 643,- Kč (aktuální výše nezabavitelné částky) celkem 11 250,- Kč.

Graf č. 2: rodinný stav, vlastní zpracování

Stav	Počet
Svobodní	40
Rozvedení	13
Ženatí/Vdané	6
Vdovci/Vdovy	1
Celkem	60

Tabulka č. 8: Rodinný stav, vlastní zpracování

To, že je dlužník svobodný nemusí přesně vypovídat o finanční situaci dlužníka. Svobodný dlužník totiž nemusí žít sám, může žít s partnerem, který mu přispívá na náklady bydlení a stravu. Takový dlužník bude na tom lépe než dlužník, který žije sám.

4.4 Děti

Manželství, tak jako počet vyživovaných dětí ovlivňuje výši nezabavitelné částky, která dlužníkovi přísluší během oddlužení splátkovým kalendářem. Dlužníkovi totiž za každé dítě náleží částka 1 607,- Kč. Například dlužníkovi, který je ženatý a má dvě děti, jeho čistý měsíční příjem je ve výši 20 000,- Kč, bude v oddlužení vyplácena částka 12 857,- Kč a částka 7 143,-

Kč bude přerozdělena insolvenčním správcem mezi nezajištěné věřitele, kteří se řádně přihlásili do insolvenčního řízení dlužníka.

U vybraného vzorku dlužníků bylo zjištěno, že nejvíce dlužníků je bezdětných, těmto tedy bude náležet pouze základní nezabavitelná částka ve výši 9 643,- Kč. Druhým nejčastějším případem u sledovaného vzorku dlužníků je jedno dítě, viz tabulka č. 9. V tomto případě již dlužníkovi náleží nezabavitelná částka navýšená o 1 607,- Kč.

Počet dětí		
Min:	0	
Max:	3	
Průměr:	0,77	
Počet:	0 dětí	28
	1 dítě	20
	2 děti	10
	3 děti	2

Tabulka č. 9: Počet dětí, vlastní zpracování.

4.5 Výše majetku

Dalším sledovaným kritériem u vybraného vzorku dlužníků je hodnota majetku jejich insolvenčním správcem uvedená ve Zprávě pro oddlužení, která je veřejně dostupná v insolvenčním rejstříku. Výše majetku je rozhodující pro insolvenčního správce, který navrhuje insolvenčnímu soudu způsob provedení oddlužení a pro insolvenční soud, který vydává usnesení o schválení oddlužení. Pokud má dlužník majetek ve výši, která převyšuje nebo dosahuje alespoň části závazků dlužníka, tento majetek by měl dlužník nabídnout ke zpeněžení, aby přispěl k uspokojení svých závazků. Jak již bylo zmíněno, pokud je majetek předmětem zajištění, tento majetek v insolvenčním řízení být zpeněžen musí.

Průměrná výše majetku uvedeného ve Zprávě pro oddlužení je 144 702,83 Kč, viz tabulka č. 10. Dle toho lze usoudit, že dlužníci jsou ve většině případů nemajetní. Jejich jediným majetkem jsou osobní věci, obvyklé vybavení domácnosti či menší peněžitý obnos v hotovosti nebo na běžném účtu. Medián je 1 750,- Kč, to znamená, že polovina hodnot je vyšší nebo rovna této částce, a naopak polovina hodnot je nižší nebo rovna této hodnotě. U 23 dlužníků z vybraného vzorku jejich insolvenční správce uvedl majetek dlužníka ve výši 0,- Kč. Nejvyšší majetek byl zaznamenán u dlužníka č. 3, jehož majetek byl ve výši 2 200 00,- Kč. Tento majetek

byl však předmětem zajištění zajištěného věřitele, a tudíž během insolvenčního řízení došlo k jeho zpeněžení. Nejčastějším uvedeným majetkem podle Zprávy pro oddlužení byla hotovost, a to nejčastěji ve výši průměrného příjmu.

Výše majetku	
Medián	1 750,00 Kč
Průměr	145 381,69 Kč
Min	0,00 Kč
Max	2 200 000,00 Kč
Celkem	8 722 901,60 Kč

Tabulka č. 10: Výše majetku, vlastní zpracování.

4.6 Způsob oddlužení

Stále ještě platí, že existují tři způsoby, kterým oddlužení může být provedeno. Nejčastějším způsobem, kterým je oddlužení prováděno u analyzovaného vzorku dlužníků, je oddlužení splátkovým kalendářem. Je to způsobeno také tím, že dlužníci většinou nedisponují větším majetkem, který by mohl být v insolvenčním řízení zpeněžen a tím pádem jediným možným způsobem, kterým oddlužení může být provedeno je splátkový kalendář, pokud dlužník je schopen uspokojit alespoň minimální výši svých závazků.

Z následující tabulky je jasné, že nejčastějším způsobem oddlužení je plnění splátkového kalendáře. Pouze u jednoho dlužníka z analyzovaného vzorku bylo oddlužení provedeno kombinací splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty.

Způsob oddlužení	
Splátkový kalendář	59
Zpeněžení majetkové podstaty	0
Kombinace	1
Celkem	60

Tabulka č. 11: Způsob oddlužení, vlastní zpracování

4.7 Průměrný příjem dlužníků

Dalším sledovaným kritériem je průměrná mzda dlužníka. U vybraného vzorku dlužníků byla sledována čistá mzda uvedená příslušným insolvenčním správcem dlužníka ve Zprávě pro oddlužení. Do tohoto kritéria je zahrnut veškerý příjem dlužníka od zaměstnavatelů,

institutu sociálního zabezpečení, renty, sociální příspěvky, mateřská apod. Tento příjem představuje částku, ze které je pak vypočítávána nezabavitelná částka, která bude dlužníkovi v průběhu insolvenčního řízení náležet a částku, která bude přerozdělena mezi věřitele. Minimální příjem byl zaznamenán ve výši 5 042,- Kč. Jak je vidno tato mzda nedosahuje ani nezabavitelné části, která je ve výši 9 643,- Kč. Navzdory tomu, i tomuto dlužníkovi bylo schváleno oddlužení splátkovým kalendářem, a to díky pomoci blízkých, kteří nabídli částku představující dar. To, jestli dlužník obdrží každý měsíc dar a v jaké výši je dalším sledovaným kritériem, kterému se tato diplomová práce bude věnovat.

Maximální příjem, který je uveden ve Zprávě pro oddlužení dlužníka č. 25 je ve výši 58 500,- Kč, viz tabulka č. 12. Dle usnesení o schválení oddlužení splátkovým kalendářem byla tomuto dlužníkovi uložena povinnost měsíčně dát svému insolvenčnímu správci k dispozici částku ve výši 12 000,- Kč, kterou následně insolvenční správce přerozdělí mezi jeho nezajištěné věřitele. Ze zprávy o plnění oddlužení je však jasné, že příjem u tohoto dlužníka není dostatečný, avšak navzdory tomu je dost vysoký, aby splnil povinnost poskytnout minimálně částku 12 000,- Kč insolvenčnímu správci k přerozdělení mezi nezajištěné věřitele.

Průměrná mzda u tohoto vzorku dlužníků je ve výši 16 130,74 Kč. V ideálním případě to znamená, že dlužníkovi, který je bezdětný a svobodný zůstane nezabavitelná částka ve výši 9 643,- Kč a částka ve výši 6 487,74 Kč bude insolvenčním správcem rozdělena mezi nezajištěné věřitele dlužníka při oddlužení splátkovým kalendářem, avšak až po odečtení odměny insolvenčního správce ve výši 1 089 Kč. Mezi nezajištěné věřitele se tak rozdělí částka ve výši 5 398,74 Kč. To znamená, že takový dlužník během oddlužení splátkovým kalendářem bude schopen uspokojit své nezajištěné věřitele částkou ve výši 323 924,4 Kč.

Mzda	
Průměrná mzda	16 130,74 Kč
Minimální mzda	5 042,00 Kč
Maximální mzda	58 500,00 Kč

Tabulka č. 12: Průměrná mzda, vlastní zpracování

4.8 Dar

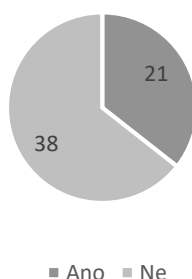
Pokud dlužníkův příjem nedosahuje potřebné výše, aby dlužníkovi zůstala určitá nezabavitelná částka, částka příslušící insolvenčnímu správci jako odměna a částka, která má být přerozdělena mezi nezajištěné věřitele, a to v takové výši, aby během let byl schopen splatit

alespoň 30 % svých nezajištěných závazků. Tento dar poskytují dlužníkům rodinní příslušníci nebo známí. V praxi se však insolvenční správci setkávají s tzv. fiktivními dary, kdy dlužník uzavře s dárce darovací smlouvu na určitou částku, fakticky však dárce žádný dar dlužníkovi poskytovat nebude. Tímto způsobem se dlužníci snaží přiznat co nejnížší příjem, dostatečný pro splnění podmínky minimální hranice 30 % uspokojení všech svých věřitelů, avšak nepostačující, aby procento uspokojení bylo vyšší.

Jedna třetina dlužníků z vybraného vzorku využívá tuto možnost, přesněji tedy 21 dlužníků z celkového počtu 60, viz tabulka č. 13. Minimální dar, který byl dlužníkovi poskytnut je ve výši 200,- Kč, maximální výše daru je pak ve výši 7 500,- Kč. Výše daru je ovlivněna výší příjmu, kterou dlužník dostává od svého zaměstnavatele ve formě mzdy nebo od jiných institutů ve formě sociálních dávek. Průměrná výše daru, který dlužník obdrží je ve výši 989,58 Kč.

Dar	Ano	Ne
Měsíční dar	21	39

Počet dlužníků, kteří během oddlužení přijímají dar

Graf č. 3: Počet dlužníků, kteří během oddlužení přijímají dar, vlastní zpracování.

Výše daru	
Minimální	200,00 Kč
Maximální	7 500,00 Kč
Průměrná	989,58 Kč

Tabulka č. 13: Dar, vlastní zpracování.

4.9 Průměrný příjem dlužníka celkem

Průměrný celkový příjem dlužníka představuje mzdu dlužníka, kterou dostává od zaměstnavatele nebo příjem ve formě sociálních dávek apod. spolu s darem, kterým dlužníkům

poskytují jiní, jako například rodinní příslušníci či známí. Minimální příjem má dlužník č. 53 (viz příloha č. 1), jehož celkový průměrný příjem je ve výši 8 042,- Kč. Takový dlužník by se měl během insolvenčního řízení snažit dosáhnout většího příjmu, aby výše uspokojení nezajištěných věřitelů byla co nejvyšší. V praxi jsou bohužel dlužníci příliš vychytralí a mají dopodrobna spočítané, jak vysoký musí mít oficiální příjem, aby zaplatili pouze minimální zákonnou výši nezajištěným věřitelům, tedy 30 % všech nezajištěných závazků. Takový dlužník pak ztrácí snahu jakkoliv přijít k většímu příjmu, ať už novou prací, brigádou či prodejem části svého majetku.

Maximální příjem má již jednou zmiňovaný dlužník č. 25 (viz příloha č. 1), jehož celkový průměrný příjem je ve výši 58 500,- Kč.

Průměrný celkový příjem u vybraného vzorku dlužníků je ve výši 17 120,32 Kč. Pokud tedy například tento příjem bude mít dlužník, který je svobodný a bezdětný, každý měsíc průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře bude dostávat částku ve výši 9 643,- Kč, která představuje nezabavitelnou částku. Zbylá částka ve výši 7 477,32 Kč bude rozdělena na odměnu insolvenčního správce ve výši 1 089,- Kč a na částku, kterou insolvenční správce rozdělí mezi dlužníkovy nezajištěné věřitele, a to přesně částku ve výši 6 388,32 Kč, viz tabulka č. 14. Takový dlužník by pak bych schopen během pěti let při oddlužení plněním splátkového kalendáře svým nezajištěným věřitelům splatit celkovou částku ve výši 383 299,20 Kč.

Celkový průměrný příjem	
Minimální celkový příjem	8 042,00 Kč
Maximální celkový příjem	58 500,00 Kč
Průměrný celkový příjem	17 120,32 Kč

Tabulka č. 14: Celkový průměrný příjem, vlastní zpracování

4.10 Výše přihlášených pohledávek od nezajištěných věřitelů

Dalším ze sledovaných kritérií byla výše pohledávek, které nezajištění věřitelé během insolvenčního řízení řádně přihlásili. Ve většině případů tyto závazky tvořily půjčky u nebankovních institucí, které využívají neznalosti lidí, nebo využívají toho, že se někdo dostal do tíživé životní či finanční situace a nikde jinde mu peníze nepůjčí. Tyto instituty podávají své produkty ve svých reklamách, ovšem někdy nejsou až tak výhodné. Tyto částky byly zjištěny

ze Zprávy pro oddlužení, kterou sestavuje příslušný insolvenční správce dlužníka. Částka je již očištěna o ty pohledávky, které byly insolvenčním správcem po jejich přezkumu prohlášeny za neoprávněné.

Minimální výše přihlášené pohledávky nezajištěného věřitele je ve výši 34 831,45 Kč. Takhle částka je důkazem toho, že dlužníci oddlužení často využívají, aby se vymanili z moci exekutorských úřadů, které mají někdy opravdu přísné praktiky. Proto se přihlašují i s takovou výši svých dluhů, kterou by byli schopni splácet. Dalším důvodem může být i to, že dlužníci sami často nemají přehled o správné výši svých dluhů a do insolvenčního řízení jdou s vědomím, že jejich dluhy jsou vyšší, než ve skutečnosti jsou. V insolvenčním řízení pak insolvenční správce provede přezkum přihlášených pohledávek a může se stát, že někteří věřitelé své pohledávky přihlašují ve výši, která jim však právem nenáleží.

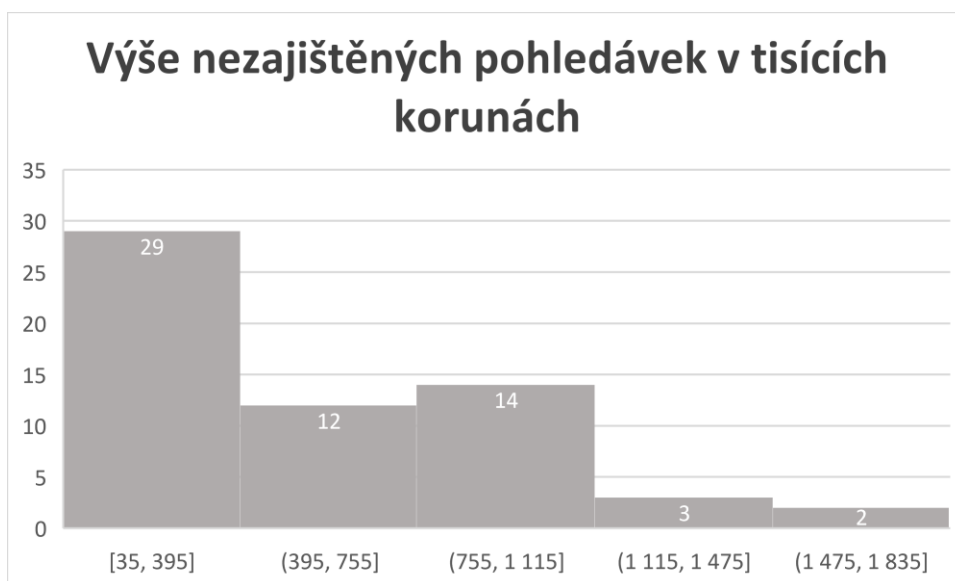
Maximální výše přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů je ve výši 1 735 980,62 Kč. Částka již představuje tu z vyšších sum, se kterou dlužníci do insolvenčního řízení vstupují. Taková výše je sice neuvěřitelná, avšak není ojedinělá. Dlužníci mají takové dluhy buď z předešlého podnikání, nebo tím, že své půjčky několik let nespláceli, úroky se nastrádaly a pohledávka byla postoupena exekutorskému úřadu k vymáhání a náklady, které si soudní exekutoři nárokují jsou někdy opravdu vysoké.

Částka 550 976,74 Kč pak představuje průměrnou výši pohledávek, které nezajištění věřitelé přihlásili do oddlužení, viz tabulka č. 15. V grafu můžeme vidět, že dlužníci z vybraného vzorku dlužníků si půjčili částku mezi 35 tisíci a 395 tisíci korun. Dá se říct, že částky náležící do tohoto rozmezí jsou nejčastější, se kterými se dlužníci přihlašují do insolvenčního řízení. Dlužníci mají více věřitelů, u kterých dluží větší či menší částky.

Výše nezajištěných pohledávek	
Min	34 831,45 Kč
Max	1 735 980,62 Kč
Průměr	567 643,41 Kč

Tabulka č. 15: Výše nezajištěných pohledávek, vlastní zpracování

Graf č. 4: Výše nezajištěných pohledávek v tisících korunách, vlastní zpracování.

4.11 Výše přihlášených pohledávek od zajištěných věřitelů

Četnost těchto přihlášek není tak vysoká jako u nezajištěných věřitelů. Zatímco pohledávky přihlášené nezajištěnými věřiteli byly u všech 60 dlužníků, kteří tvoří vybraný vzorek pro tuto diplomovou práci, počet pohledávek přihlášených zajištěnými věřiteli je podstatně nižší. Důvodem může být hlavně fakt, že dlužníci, kteří nějaký majetek, který byl předmětem zajištění měli, o tento majetek přišli ještě před oddlužením a to tak, že jim byl zabaven exekutorem, který byl pověřen věřitelem. Případně se rozhodli o majetek přijít z vlastní vůle, kdy ho přepsali na jiného člena rodiny ze strachu, aby o tento majetek nepřišli. a nebo žádný majetek neměli. Jak již bylo zmíněno, zajištění věřitelé se neuspokojují pomocí splátkového kalendáře, ale tím způsobem, že v rámci insolvenčního řízení je dlužníkův majetek insolvenčním správcem prodán, a výtěžek je pak rozdělen na odměnu insolvenčnímu správci, úhradu nákladů insolvenčního správce spojené se zpeněžením majetkové podstaty a zbytek je poskytnut zajištěnému věřiteli k částečnému uspokojení jeho pohledávky, ke které se zajištěný majetek vztahoval.

Informace o výši přihlášených zajištěných pohledávek dlužníka je dostupný ve Zprávě pro oddlužení, kterou sestavuje příslušný insolvenční správce dlužníka.

Z celkového vzorku dlužníků, kteří mají ve své Zprávě pro oddlužení uvedenou pohledávku zajištěného věřitele, jsou 4 dlužníci. Těch dlužníků, kteří nemají zajištěnou pohledávku podle své Zprávy pro oddlužení je celkem 56. Maximální přihlášená pohledávka

zajištěného věřitele je u dlužníka č. 25, u kterého toto činí 4 320 042,2 Kč, viz tabulka č. 16. Důvodem této vysoké zajištěné pohledávky je hypoteční úvěr na část nemovitosti, kterou příslušný dlužník vlastní. Ze zprávy pro oddlužení je jasné, že insolvenční správce zjistil předpokládané uspokojení této pohledávky, a to ve výši přibližně 1 692 000,- Kč.

Nejnižší zajištěnou pohledávkou, kterou věřitel přihlásil do insolvenčního řízení je ve výši 304 901,40 Kč. i tato pohledávka byla v insolvenčním řízení uspokojena zpeněžením majetkové podstaty, ke které se toto zajištění vztahuje. i přes skutečnost, že insolvenční správce a soudní znalec ve svém posudku uvedli, že nemovitost, která je předmětem zajištění je v dezolátním stavu, během insolvenčního řízení dojde k jejímu zpeněžení, a to v takové výši, že insolvenční správce předpokládá úplné uspokojení tohoto zajištěného věřitele.

Zajištěné pohledávky	
Počet dlužníků se zajištěnou pohledávkou	4
Počet dlužníků bez zajištěné pohledávky	56
Max	4 230 042,20 Kč
Min	304 901,40 Kč
Průměr	135 872,87 Kč

Tabulka č. 16: Výše zajištěných pohledávek, vlastní zpracování.

4.12 Celková výše přihlášených pohledávek

Pokud sečteme sumu tvořící nezajištěné a zajištěné pohledávky u vybraného vzorku dlužníků, dostaneme celkovou částku 41 210 976,62 Kč. Částka vychází z informací uvedených insolvenčním správcem ve Zprávě pro oddlužení. Jedná se o součet zajištěných a nezajištěných pohledávek, které věřitelé řádně přihlásili do insolvenčního řízení, insolvenční správce provedl jejich přezkum a označil je jako nepopřené. Minimální celkovou přihlášenou pohledávkou je evidována u dlužníka č. 3 ve výši 34 831,45 Kč. Protože je tato minimální pohledávka stejná jako u pohledávek přihlášených nezajištěnými věřiteli je jasné, že tento dlužník nemá žádnou zajištěnou pohledávku.

Maximální celkovou přihlášenou pohledávkou je pohledávka dlužníka č. 25, jehož celková výše pohledávek je 5 192 667,91 Kč, viz tabulka č. 17. Pohledávka je složena ze zajištěných i nezajištěných pohledávek. Část, tvořící nezajištěnou složku pohledávek ve výši

962 625,74 Kč, zajištěné pohledávky pak tvoří podstatnou část celkových přihlášených pohledávek tohoto dlužníka, a to přesněji ve výši 4 230 042,2 Kč.

Přihlášky celkem	
Minimální výše	34 831,45 Kč
Maximální výše	5 192 667,94 Kč
Průměrná výše	686 849,61 Kč
Celkem	41 210 976,62 Kč

Tabulka č. 17: Přihlášené pohledávky celkem, vlastní zpracování.

4.13 Míra uspokojení přihlášených věřitelů

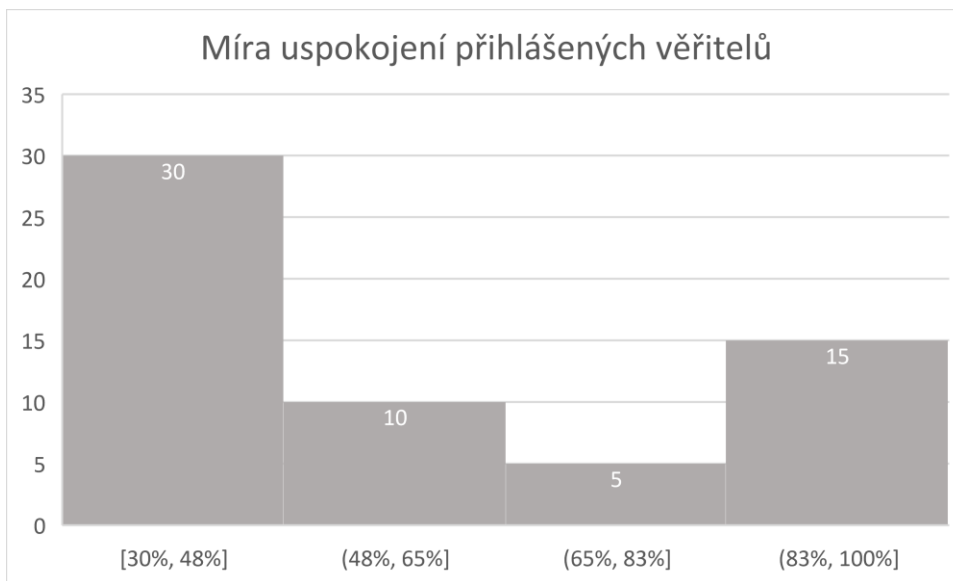
Dle insolvenčního zákona by měla být minimální výše uspokojených nezajištěných věřitelů ve výši 30 % z celkové přihlášené pohledávky. Na základě informací obsažených ve Zprávě pro oddlužení všichni dlužníci z vybraného vzorku dle svého příjmu a výše přihlášených pohledávek dosáhli alespoň a tuto minimální hranici. Minimální míra uspokojení se dá očekávat u dlužníka č. 58, jehož příjmy mu dovolí uspokojit 30,27 % svých nezajištěných pohledávek. Pro tohoto dlužníka to tedy znamená, že ze svého příjmu dokáže z celkových přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, které jsou ve výši 763 949,30 Kč, uspokojit své závazky ve výši 231 247,45 Kč.

Celkem u 11 dlužníků se během oddlužení plněním splátkového kalendáře předpokládá, že jejich příjmy jsou dostatečně na to, aby uspokojili v plné výši své nezajištěné věřitele. Může to být způsobeno buď vysokými příjmy nebo nízkým zadlužením dlužníka.

Průměrná míra uspokojení nezajištěných věřitelů je ve výši 58,48 %, viz tabulka č. 18. Například pokud by dlužníkovy závazky dosahovaly do výše 550 976,74 Kč, dalo by se předpokládat, že během 5 let svého oddlužení splatí 322 211,20 Kč.

Míra uspokojení	
Průměr	58,48 %
Medián	48,40 %
Minimum	30,27 %
Maximum	100 %

Tabulka č. 18: Míra uspokojení, vlastní zpracování.

Graf č. 5: Míra uspokojení přihlášených věřitelů, vlastní zpracování.

Z grafu je patrné, že nejčetnější míra uspokojení, která se vyskytovala ve Zprávě pro oddlužení, se nachází v intervalu od 30 do 48 %.

4.14 Doba trvání oddlužení

Z insolvenčního zákona vyplývá, že maximální doba, po kterou může oddlužení splátkovým kalendářem trvat je 60 měsíců, tedy 5 let. Za tuto dobu musí dlužník uspokojit minimálně 30 % svých nezajištěných věřitelů. Ale někdy jsou dlužníkové příjmy dostatečně vysoké, nebo dlužníkův závazek je nízký a k celkovému uspokojení dojde dříve než za 60 měsíců.

Minimální doba, po kterou se předpokládá, že bude trvat oddlužení, je 12 měsíců u dlužníka č. 38. Tento dlužník má závazky ve výši 135 111,70 Kč. Doba se však může ještě změnit v závislosti na příjmech tohoto dlužníka. Může nastat situace, kdy dlužník obdrží mimořádný příjem, který musí dát k dispozici svému insolvenčnímu správci, a ten jej přerozdělí mezi nezajištěné věřitele, a tím se může doba oddlužení splátkovým kalendářem zkrátit.

Maximální doba oddlužení splátkovým kalendářem je tedy 60 měsíců, což je maximální možná doba dána insolvenčním zákonem. Celkem 50 dlužníků z vybraného vzorku dlužníků pro tuto diplomovou práci bude své dluhy splácet po dobu 5 let, avšak neuspokojí své nezajištěné věřitele v plné výši.

Doba trvání oddlužení	
Minimální	12
Maximální	60
Průměrná	56

Tabulka č. 19: Doba trvání oddlužení, vlastní zpracování.

4.15 Počet přihlášených věřitelů do insolvenčního řízení

Informace o počtu věřitelů, kteří přihlásili svou pohledávku do insolvenčního řízení, byla zjištěna ze Zprávy pro oddlužení. Počet věřitelů je dalším z kritérií, které jsou posuzovány při rozhodování, zda se dlužník podle § 3 insolvenčního zákona nachází v úpadku. V tomto paragrafu je totiž zakotvena podmínka, že dlužník musí mít dva a více věřitelů, aby se mohl nacházet v úpadku. To pro většinu dlužníků není tak velký problém. V podstatě stačí, aby dlužník měl jeden závazek, který přestal splácet a věřitel podal exekuční návrh na jehož základě byl pověřen soudní exekutor, kterému náleží náhrada nákladů vzniklé v exekučním řízení, a to ve výši 7 865,- Kč. Tím pádem se z jednoho věřitele stávají dva a dlužník splňuje podmínku o více věřitelích.

Minimální počet věřitelů má dlužník č. 36, viz příloha č. 1. Tento dlužník má jeden závazek u bankovního institutu, a to u Komerční banky, a.s. ve výši 877 855,41 Kč a druhý závazek u nebankovního institutu, a to u Provident Financial s.r.o. ve výši 28 832,- Kč.

Nejvíce věřitelů má z vybraného vzorku dlužníků dlužník č. 14 a to celkem 32, viz příloha č. 1. Věřitelé se skládají převážně z bankovních institutů poskytujících půjčky, z nebankovních institutů, nalezneme zde však i fyzické osoby. Je až překvapivé, že tento dlužník nemá ani jeden závazek postihnutý exekučním příkazem. To, že má tento dlužník 32 věřitelů však neznamena, že má 32 závazků. Někteří věřitelé do insolvenčního řízení přihlásili více pohledávek, avšak pro účely insolvenčního řízení se tito věřitelé nepočítají jednotlivě.

Počet věřitelů	
Minimum	2
Maximum	32
Průměr	11,2

Tabulka č. 20: Počet přihlášených věřitelů, vlastní zpracování.

4.16 Průměrná částka k výplatě dlužníkovi

Každému dlužníkovi náleží nezabavitelná částka, jejíž výpočet je upřesněn ve druhé kapitole této diplomové práce. Částka má pokrýt náklady na dlužníkovy životní výlohy. Nezabavitelná částka je od 1.1.2019 v minimální výši 6 428,67 Kč v případě, kdy je dlužník bezdětný a svobodný. Maximální částka, která je dlužníkovi vyplácena, se od 1.1.2019 zvýšila z původních 9 338,- Kč na aktuálních 9 643,- Kč, pokud je dlužník bezdětný a svobodný. Každá koruna z příjmu, která pak přesahuje tuto maximální hranici, je dlužníkovi sražena a rozdělena mezi insolvenčního správce a nezajištěné věřitele. Každá další vyživovaná osoba, ať už dítě žijící ve společné domácnosti nebo manželka, znamená navýšení této částky o 1 607,- Kč.

Informace o částkách určených k výplatě dlužníkovi byly zjištěny ze Zprávy o plnění oddlužení dlužníka. V úvahu byl brán obvyklý měsíc, tedy takový měsíc, kdy dlužník neobdržel žádné mimořádné příjmy, či nijak nevybočoval z průměru.

Analýzou vybraného vzorku dlužníků bylo zjištěno, že nejmenší vyplacenou průměrnou částku každý měsíc obdrží dlužník č. 56, viz příloha č. 1. Tento dlužník má sice dvě vyživované osoby, avšak jeho příjem je příliš nízký na to, aby mu byla vyplácena vyšší částka.

Největší průměrnou částku každý měsíc obdrží dlužník č. 26, viz příloha č. 1. Tento dlužník je sezdán a má tři děti. Vzhledem k jeho příjmu je tato částka maximálně možná, která dlužníkovi může být vyplácena. Kdyby tento dlužník měl vyšší příjem, mohl by obdržet částku až 16 000,- Kč.

Nezabavitelná částka	
Minimální	6 471,00 Kč
Maximální	13 510,00 Kč
Průměrná	9 265,62 Kč

Tabulka č. 21: Výše nezabavitelné částky, vlastní zpracování.

4.17 Průměrná částka zabavena dlužníkovi určená k přerozdělení

Zbývající částka, která je dlužníkovi z platu zabavena, je přerozdělena mezi nezajištěné věřitele, ovšem až poté, co si z ní insolvenční správce strhne odměnu ve výši 1 089,- Kč. Zbýlá částka je přerozdělena mezi věřitele, podle poměru, který insolvenční správce určil tak, aby ve výsledku byli všichni nezajištění věřitelé během oddlužení splátkovým kalendářem uspokojeni

alespoň ve výši 30 %. Částka byla zjištěna ze Zprávy o plnění oddlužení, kterou insolvenční správce sestavuje co půl roku během insolvenčního řízení.

Maximální částka, která je přerozdělena mezi věřitele a insolvenčního správce je evidována u dlužníka č. 51 ve výši 18 394,- Kč. Vzhledem ke skutečnosti, že tento dlužník má celkové závazky ve výši 1 118 730,27 Kč, se dá předpokládat, že během oddlužení splátkovým kalendářem tento dlužník uspokojí své nezajištěné věřitele ve výši přibližně 1 038 300,- Kč, míra uspokojení ve výši přibližně 92,81 %. Tyhle hodnoty jsou však velice spekulativní. Sice byla výše nezabavitelné částky určena analýzou časové řady příjmů dlužníka a vybrána tzv. obvyklá hodnota, tedy taková hodnota, která se přibližovala průměrné mzdě dlužníka. Dlužník však během oddlužení může obdržet mimořádný obnos peněz, který musí poskytnut k přerozdělení, nebo naopak může přijít o práci a tím se jeho příjmy razantně sníží.

Minimální částka určená k přerozdělení pak byla evidována u dlužníka č. 10, a to ve výši 2 390,- Kč.

Průměrná částka určená k přerozdělení mezi věřitele a insolvenčního správce je ve výši 7 436,93 Kč.

Částka určená k přerozdělení	
Minimální	2 390,00 Kč
Maximální	18 394,00 Kč
Průměrná	7 436,93 Kč

Tabulka č. 22: Částka určená k přerozdělení, vlastní zpracování.

4.18 Shrnutí

V České republice bylo v roce 2017, dle informací na serveru mapaexekuci.cz, celkem 863 tisíc fyzických osob s exekucí s jistinou v celkové výši 239 miliard korun. Aplikací zjištěného průměru s předpokladem, že všechny tyto fyzické osoby dosáhly na oddlužení, z celkové jistiny by bylo splaceno 139,77 miliard korun během oddlužení plněním splátkového kalendáře. Avšak ne všichni tito dlužníci dosáhnou podmínek potřebných pro povolení oddlužení. Z průměrných hodnot zjištěných analýzou vybraného vzorku dlužníků se dá předpokládat, že průměrný dlužník je muž, který má 37 let, je svobodný a má jedno dítě. Jeho průměrný příjem je ve výši 17 120,- Kč (viz tabulka č. 14), celková výše přihlášených

pohledávek do oddlužení je ve výši 686 849,61 Kč. V ideálním případě by tomuto dlužníku v oddlužení plněním splátkového kalendáře náležela nezabavitelná částka ve výši 11 064,- Kč, měsíční splátka pro oddlužení by byla ve výši 6 056,- Kč, což za pět let představuje částku ve výši 363 360,- Kč²⁵, S ohledem na skutečnost, že v Ostravě je průměrná výše nájemného (za pronajatý byt o velikosti 60 m²) ve výši 11 211,- Kč²⁶, tento to dlužník bude muset najít levnější variantu bydlení, přinejmenším hodně polevit ze svého životního standardu, na který byl doposud zvyklý. Výdaje však nejsou pouze na nájem, další významnou položkou rodinného rozpočtu jsou výdaje na jídlo, které dle ČSÚ představují 19,8 % z příjmu obyvatel. Dlužník by tedy rozhodně měl považovat nad svými možnostmi, zda si nemůže najít lépe placenou práci, nebo zda může své náklady snížit co nejvíce. Tohle bude rozhodující faktor v oddlužení plněním splátkového kalendáře, zejména po novele, kdy dlužník bude osvobozen od zbývajících závazků, které nebudou během oddlužení uspokojeny, protože insolvenční soud bude moci přihlídnout k situaci dlužníka a jeho přístupu k plnění závazků během oddlužení. Po pěti letech oddlužení však tento dlužník může začít od znovu s „čistým štítem“ i skrze fakt, že nedokázal uspokojit své závazky v plné výši ale pouze jejich část. Toto je bezesporu ta největší výhoda, kterou oddlužení nabízí. Avšak některým lidem se to může zdát nespravedlivé. Dlužníci v insolvenčním řízení jsou ostatními často vnímáni jako nezodpovědní a finančně negramotní občané, kteří pouze využívají systém a nevěří v jejich nápravu. „Proč by jim měl být dluh odpuštěn a mě, člověku, který své půjčky řádně splácí, ne?“ je jeden z nejčastějších argumentů osob, které mají negativní pohled na dlužníky v oddlužení. Faktem je, že většina dlužníků se do úpadku dostane svou vlastní nerozvážností a tím, že si půjčují tzv. „rychlé půjčky“ přes SMS zprávy nebo přes internet, a právě tito poskytovatelé půjček často sází na životní tíseň žadatele o půjčku a spoléhají na to, že si tento žadatel podrobně nepřečte podmínky půjčky a dlužník je pak velice překvapen, kolik vlastně musí dohromady zaplatit. Pokud však nebude tento systém půjček lépe ošetřen, nemůže se situace v České republice zlepšit a dlužníci budou jen přibývat.

---

²⁵ na základě údajů zjištěných pomocí kalkulačky splátek dostupné na serveru <https://insolvence.justice.cz/kalkulator-splatek>

²⁶ Průměrná výše nájmu; <https://realitymix.centrum.cz/statistika-nemovitosti/byty-pronajem-prumerna-cena-pronajmu-za-mesic.html>

4.19 Novela

Oddlužení po novele, která bude účinná od 1.6.2019, se stane více dostupnějším. Přispět k tomu má hlavně fakt, že již nebude zásadní splnění hranice 30 % uspokojení svých nezajištěných věřitelů. Insolvenční soud bude nově posuzovat, zda dlužník vynaložil veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě vyžadovat během oddlužení. Pokud se toto dlužníkem vynaložené úsilí bude insolvenčnímu soudu zdát dostatečné, může vydat rozhodnutí o splnění oddlužení bez ohledu na to, že dlužník během oddlužení neuspokojil ani 30 % svých závazků. Také pro důchodce budou platit příznivější podmínky pro splnění oddlužení. Zde se však nabízí problém, že ostatní rodinní příslušníci tohoto mohou využít, a může nastat tzv. model „babička“ či „dědeček“, kdy by si na své rodinné příslušníky v důchodu půjčili peníze, a ti by se pak dostali do úpadku, zažádali by o oddlužení a podle nových podmínek by se míra uspokojení, vzhledem k příjmu dlužníka, rovnala nule. Toto se snaží omezit podmínka, že oddlužení pro důchodce může dlužník využít pouze jednou za život.

Novelou insolvenčního zákona se rovněž změní výše nezabavitelné částky. Vláda si tímto slibuje zvýšení motivace pro práci u dlužníků, kteří jsou v současné době součástí tzv. šedé ekonomiky. Dlužníci oficiálně překládají příjmy v minimální možné výši, aby jim bylo oddlužení schváleno, a přitom pracují „na černo“ přičemž tyto příjmy oficiálně nepřiznávají. Zvýšení nezabavitelné částky by mohlo pro některé dlužníky představovat motivaci přiznávat i tyto příjmy. Dle současné úpravy je maximální možná hranice, nad kterou se dlužníkovi zabavuje veškerý příjem ve výši 16 072,- Kč, tedy součet nezabavitelné částky 9 643,- Kč a základné částky, která nesmí být sražena 6 429,- Kč (pro dlužníka bez vyživovací povinnosti). Podle nové úpravy se tato hranice bude počítat jako dvojnásobek nezabavitelné části 9 643,- Kč a základní částky 6 429,- Kč, tedy v celkové výši 25 715,- Kč (pro dlužníka bez vyživovací povinnosti). Bude to tedy znamenat, že pokud dlužník bude mít snahu přiznávat větší příjmy nebo si najde jinou, lépe placenou práci či brigádu ke stávající práci, zůstane mu více peněz.

5 Závěr

Oddlužení, jako jeden ze způsobů řešení úpadku se může zdát jako ideální řešení. Avšak dlužník musí počítat se sníženým příjmem během oddlužení a musí si být jist, že je v jeho silách vynaložit co největší úsilí během oddlužení, které bude nově posuzovat insolvenční soud.

Cílem této diplomové práce bylo provést analýzu vybraného vzorku dlužníků a zhodnotit ekonomické důsledky oddlužení pro dlužníka. Výsledkem je zjištění, že nezabavitelná částka, která dlužníkovi v oddlužení plněním splátkového kalendáře zůstane k dispozici, často nepostačuje ani ke krytí současný nezbytných výdajů dlužníka, jako jsou výdaje na bydlení a stravu. Dlužník během pěti let musí omezit své výdaje na co největší minimum, často se nabízí i možnost najít si jinou práci či najít levnější variantu bydlení.

První kapitola se zabývala seznámením se s insolvenčním zákonem, popisu základních pojmů souvisejících s insolvenčním řízením a také s jednotlivými subjekty insolvenčního řízení. Obsahuje informace o způsobu, jak požádat o oddlužení a náležitosti insolvenčního návrhu. V další části se věnovala popisu jednotlivých způsobů řešení úpadku nepodnikajících fyzických osob, a to konkurzu a oddlužení jak zpeněžením majetkové podstaty, tak i oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Druhá kapitola se zabývala podmínkami pro splnění oddlužení a popisovala ekonomické důsledky pro dlužníka, zejména, jak se oddlužení dotkne dlužníkova majetku, které dlužníkovy příjmy budou v průběhu oddlužení postihnuty. Zabývá se také způsobu určení nezabavitelné částky dlužníka během oddlužení. Je zde zmíněno i desatero zdravých financí.

V praktické části byla provedena analýza vybraného vzorku dlužníků u předem určených kritérií jako jsou věk, rodinný stav, výše příjmu, výše přihlášených pohledávek, výše nezabavitelné částky či očekávaná míra uspokojení věřitelů. S ohledem na ekonomické důsledky oddlužení pro dlužníka vyšlo se dá tvrdit, že pokud dlužník dokáže snížit své výdaje na minimum a pět let se bude omezovat, ze svého celkového dluhu zpravidla zaplatí alespoň 30 % (v průměru necelých 59 %) a následně mu budou jeho zbývající dluhy odpuštěny. Bude pak záležet na dlužníkovi, zda se ze svých chyb poučí.

Novým zájemcům o oddlužení se určitě oplatí počkat, až bude účinná novela insolvenčního zákona, tedy počkat alespoň do 1.6.2019. S ohledem na veškeré skutečnosti, kdy bude insolvenční soud při vydání rozhodnutí o splnění oddlužení přihlížet k vynaloženému úsilí dlužníka při oddlužení, může nastat situace, kdy se některým dlužníkům (očekává se převážně

u důchodců a invalidů druhého a třetího stupně) bude míra uspokojení rovnat nule, a i přesto bude vydáno kladné rozhodnutí o splnění oddlužení a jeho zbývající dluhy mu budou prominuty. Také dlužníkům s vyššími příjmy zůstane více peněz, což může představovat motivaci dlužníkům zajistit si lépe placenou práci nebo i druhou práci, aby jejich příjmy byly co největší. Bude otázkou času, kdy se ukáže, zda toto motivační zvýšení nezabavitelné částky bude plnit svůj účel. Dlužníci často nechtějí pracovat nad svůj standard, protože jim je jedno, kolik peněz bude rozděleno mezi věřitele. Zajímá je jen, jestli splní hranici 30 % uspokojení jejich věřitelů.

Také bude velice zajímavé sledovat, jaký vliv bude mít „školení“ dlužníků v rámci oddlužení. Otázkou je, zda tohoto budou insolvenční správci využívat a žádat insolvenční soud o tuto možnost pro dlužníka. a také bude zajímavé sledovat postoj dlužníků k této nové povinnosti, zda se opravdu poučí. Určitě by bylo zajímavé provést podobnou analýzu za 5 let a porovnat tyto důsledky na dlužníkovu finanční situaci během oddlužení.

V budoucnu by bylo vhodné zopakovat podobnou analýzu a zhodnotit dopad novely insolvenčního zákona na ekonomickou situaci dlužníka. Rozhodně bude zajímavé sledovat vliv školicích center na finanční gramotnost dlužníka, zda toto nařízení bude prospěšné, nebo se bude jednat jen o další nákladný výdaj. Předpokládá se, že školení dlužníků se ujmu práve neziskové organizace, kterým pak náklady vynaložené se školením dlužníků budou proplaceny ze státního rozpočtu.

Diplomovou práci mohou v praxi využít pracovníci neziskových center, která se specializují na pomoc dlužníkům jako příručka. Je vhodná i pro dlužníka, který uvažuje o oddlužení a potřebuje získat potřebné informace, nebo si rozšířit obzory.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

[1] BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.

[2] GOODE, Roy. *Principles of Corporate Insolvency Law*. 4th ed. London: Sweet & Maxwell, 2011. 673 p. ISBN 978-0-414-04787-7.

[3] HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* / Jiřina Hásová a kol. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018. xxvi, 1786 stran (Beckova edice Komentované zákony) ISBN:978-80-7400-691-3.

[4] HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-715-6.

[5] JANDA, Josef. *Jak žít šťastně na dluh*. Praha: Grada Publishing, 2013. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4833-7. Populárně-naučné publikace.

[6] MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro ne právníky*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

[7] MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Ediční řada pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0.

Zákony

[8] Zákon č. 182/2006 Sb., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182>

[9] Zákon č. 110/2006 Sb., Zákon o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-110>

[10] Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>

[11] Zákon č. 120/2001 Sb., Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120>

[12] Zákon č. 328/1991 Sb., Zákon o konkursu a vyrovnání, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-328>

[13] Vyhláška č. 313/2007 Sb., Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-313>

[14] Zákon č. 312/2006 Sb., Zákon o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-312>

[15] Vyhláška č. 191/2017 Sb., Vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

[16] Zákon č. 90/2012 Sb., Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90>

[17] Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

[18] Zákon č. 190/2004 Sb. Zákon o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-190>

[19] Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., Nařízení vlády o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2006-595>

Elektronické dokumenty a ostatní

[20] ABIVIA, *Uspokojování věřitelů v oddlužení*. Dostupné z: <https://abivia.cz/rady-jak-na-dluhy/uspokojeni-veritele-oddluzeni/>

[21] EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, 7. *Co je to exekuční titul*. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/797-7-co-je-to-exekucni-titul?w=>

[22] FABIAN & PARTNERS ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ, *Zajištěné pohledávky v insolvenčním řízení*. Dostupné z: <http://www.fabianpartners.cz/cz/insolvencni-spravce/vymahani-pohledavek-v-insolvencnim-rizeni-konkurzu/zajistene-pohledavky-v-insolvencnim-rizeni/>

[23] FINANCE.CZ, *Změny v oddlužení a nezabavitelné minimum v roce 2019*. Dostupné z: <https://www.finance.cz/518761-oddluzeni-nezabavitelne-minimum/>

[24] INSOLVENCE.JUSTICE.CZ, *Oddlužení*. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/oddluzeni/>

[25] INSOLVENCE.JUSTICE.CZ, *Kalkulátor splátek*. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/kalkulator-splatek/>

[26] MĚŠEC.CZ, *Nejvyšší výdaje mají Češi za bydlení, jídlo a pojištění*. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/aktuality/nejvyssi-vydaje-maji-cesi-za-bydleni-jidlo-a-pojisteni/>

[27] PODNIKATEL.CZ, *Razantní úprava nezabavitelné částky pro dlužníky. Možná již od června*. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/razantni-urava-nezabavitelne-castky-pro-dluzniky-jiz-od-cervna/>

[28] PROFIPRAVO.CZ, *Postup při zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění dle § 293 IZ*. Dostupné z: https://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=46&id_article=260055&csu_m=cd37f547

[29] REALITYMIX.CZ, *Průměrná cena pronájmu – za měsíc*. Dostupné z: <https://realitymix.centrum.cz/statistika-nemovitosti/byty-pronajem-prumerna-cena-pronajmu-za-mesic.html>

Seznam zkratek

č.	číslo
IZ	insolvenční zákon
Kč	korun českých
M	muž
OSŘ	Občanský soudní řád
ROZ	rozvedený
RPSN	roční procentní sazba nákladů
Sb.	Sbírky
SP	oddlužení plněním splátkového kalendáře
SV	svobodný
vyd.	vydání
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
VD	vdovec
ZMP	zpeněžení majetkové podstaty
Ž	ženatý

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26.4.2019

Bc. Michaela Tomášková

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Tabulka obsahující údaje o dlužnících